

Economisch-Statistische Berichten

ALGEMEEN WEEKBLAD VOOR HANDEL, NIJVERHEID, FINANCIËN EN VERKEER

ORGAAN VOOR DE MEDEDEELINGEN VAN DE CENTRALE COMMISSIE VOOR DE RIJNVAART

UITGAVE VAN HET INSTITUUT VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

9^E JAARGANG

WOENSDAG 3 SEPTEMBER 1924

No. 453

INHOUD

DE NIEUWE TARIEFWET EN DE BINNENLANDSCHE INDUSTRIE door <i>Mr. Dr. L. F. H. Reyout</i> met naschrift door <i>Joan Gelderman</i>	768
Het Ontwerp-Tariefwet door <i>Ir. C. F. Stork</i>	771
Buitenlandsche inzichten betreffende de Indische Financiële en Fiscale Politiek door <i>Mr. J. Gerritzen</i>	772
Bestrijding van werkloosheid in Zwitserland door <i>Mr. H. J. Morren</i>	774
Eene eigenaardigheid in het Jaarverslag 1923 der Staatsmijnen door <i>J. J. M. H. Nijst</i>	774
BUITENLANDSCHE MEDEWERKING: Het Dawes-plan en wat daarna komt door <i>Dr. T. E. Gregory</i>	776
AANTEKENINGEN: De Indische Staatsfinanciën	777
De Bandoengsche Jaarbeurs	777
Bankmoeilijkheden in en Staatsfinanciën van Noorwegen	778
MAANDLIJFERS: Rijkspostspaarbank	779
STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN	779—786
Geldkoersen. Effectenbeurzen.	
Wisselkoersen. Goederenhandel.	
Bankstaten. Verkeerswezen.	

INSTITUUT

VOOR ECONOMISCHE GESCHRIFTEN

Algemeen Secretaris: *Mr. G. W. J. Bruins*.

Redacteur-Secretaris van het weekblad: *D. J. Wansink*.

Secretariaat: *Pieter de Hoochweg 122, Rotterdam*.

Aangeteekende stukken: *Bijkantoor Ruige Plaatweg 37*.

Telefoon Nr. 3000. Postchèque- en girorekening
Rotterdam No. 8408.

Abonnementsprijs voor het weekblad franco p. p. in Nederland f 20,—. Buitenland en Koloniën f 25,— per jaar. Losse nummers 50 cents.

Leden en donateurs van het Instituut ontvangen het weekblad gratis.

De verdere publicaties van het Instituut uitgaande ontvangen de abonné's, leden en donateurs kosteloos, voor zoover daaromtrent niet anders wordt beslist.

Advertenties f 0,50 per regel. Plaatsing bij abonnement volgens tarief. Administratie van abonnementen en advertenties: *Nijgh & van Ditmar's Uitgevers-Maatschappij, Rotterdam, Amsterdam, 's-Gravenhage*.

BERICHT.

Met het oog op Koninginnedag verschijnt het weekblad een dag later dan gewoonlijk.

2 SEPTEMBER 1924.

De maandwisseling brengt thans een kleine variatie in het schrijven van een overzicht van de geldmarkt. Hoewel geld ruim blijft, zijn toch de koersen een weinig aangetrokken en noteerde privaat-disconto na 2½—2¾ pCt., terwijl de prolongatie-rente van 2½ tot 3 pCt. opliep. * *

In den weekstaat van de Nederlandsche Bank teekent zich duidelijk de invloed van de maandwisseling

af. Nadat er gedurende de laatste maanden in het geheel geen schatkistpapier rechtstreeks bij de bank geplaatst was, blijkt thans weder voor een bedrag van f 38 miljoen van dit papier bij de centrale credietinstelling te zijn ondergebracht.

De post binnenlandsche wissels steeg dientengevolge van f 129,7 miljoen tot f 166,6 miljoen. Ook de beleeningen geven een stijging te zien. In totaal liepen deze met f 6,6 miljoen op. Deze vermeerdering komt geheel voor rekening van de Hoofdbank en betreft uitsluitend de effectenbeleeningen.

Het tegoed van het Rijk, dat de vorige weekstaat had aan te wijzen, blijkt weder te hebben plaats gemaakt voor een debet-saldo ten bedrage van f 12,7 miljoen. De metaalvoorraad der bank en de diverse rekeningen op de actiefzijde der balans bleven vrijwel op dezelfde hoogte. De post papier op het buitenland daalde met f 4,1 miljoen.

De biljettencirculatie vertoonde een stijging van f 53,5 miljoen. De rekening-courantsaldi van anderen stelden zich f 3,6 miljoen hooger. Het beschikbaar metaalsaldo liep met f 9,4 miljoen terug. Het dekingspercentage bedraagt 52.

De stemming op de wisselmarkt blijft tamelijk wel onveranderd en van een eigenlijke tendentie is geen sprake. Wel lijkt het zoo nu en dan, of er wat meer te doen is. Belangrijke fluctuaties vielen alleen te noteeren bij den Deenschen Kroon, die tot 42,50 verbeterde en bij den Argentijnschen peso, die à 90¼ verhandeld werd. * *

Driemaands Londen werd gezocht tegen beteren prijs; het disagio is tot ¼ cent teruggelopen.

LONDEN, 30 AUGUSTUS 1924.

Alhoewel aanbod de vorige week overwoog, was de vraag naar kort crediet deze week vrij sterk in verband met het einde der maand.

Dinsdag, Woensdag en Donderdag werden wederom kleine bedragen bij de Bank of England geleend tegen 4½ pCt. Nieuw opnemen van daggeld kostte 3½—4 pCt. Vernieuwen van zevendaagsche leeningen kostte 2¾—3 pCt.

De discountmarkt was over het algemeen vast. Er werden zaken gedaan in September Treasury Bills tegen 3¾—¹³/₁₆ pCt. en October Treasury Bills tegen 3½ pCt.

2-mnds prima bankaccept 3¹¹/₁₆—¾ pCt.

3- " " " 3³/₁₆ pCt.

4- " " " 3¹³/₁₆—¾ pCt.

6- " " " 4½—¼ pCt.

DE NIEUWE TARIEFWET EN DE BINNENLANDSCHE INDUSTRIE.

Schrijvende over het netelige onderwerp der tariefherziening, mag ik wel beginnen de welwillendheid, in te roepen van hen, wien het ter harte moet gaan, als — ik wil niet zeggen de navolgende opmerkingen, maar feiten en omstandigheden daarin naar voren gebracht, niet in alle opzichten een pleidooi inhouden voor de algeheele verwezenlijking van het vrijhandelsbeginsel, hetwelk als de grondslag der ontwikkeling van ons land zooveel warme aanhangers telt.

Wanneer men een ideaal heeft, en het vrijhandelsbeginsel is in breede kringen onzer bevolking geworden tot een ideaal, kost het zelfoverwinning, ook maar iets van de verwezenlijking van dit ideaal te moeten loslaten, ook dan, zoo de harde werkelijkheid zulks eischen mocht. Hierin ligt reeds, meen ik, voor een belangrijk deel de verklaring van den grooten tegenzin, die aanstonds in den lande tegen het jongste tariefontwerp gerezen is. Een tegenzin zoowel onder diegenen, welke de uitsluitend fiscale strekking van de voorgestelde tariefsverhoging nog wel konden aanvaarden, als van hen, die zelfs de strekking reeds — ik spreek hier niet van de uitwerking — „protectie-nistisch” achtten.

Overigens dient van den beginne goed in het oog te worden gehouden, dat de strijd rondom het ontwerp in wezen niet gaat tusschen vrijhandelaren en protectionisten, in dien zin, dat los van alle bijoverwegingen de eene groep de toepassing van het vrijhandels- de andere van een beschermend stelsel in zich voorstaat, vrijhandel of bescherming derhalve zgn. als dogma verdedigt. Dat het geen zin heeft in deze een aprioristisch standpunt in te nemen, lijkt wellicht vanzelfsprekend — zulks is ook meermalen zoowel door voor- en tegenstanders eener tariefherziening uitdrukkelijk verklaard — nochtans doen uitlatingen in de pers en in adressen, waarbij men als „vrijhandelaar” voor zijne beginselen meent te moeten opkomen, vaak aan dergelijke scheiding in twee kampen denken.

Van zulk een strijd kan reeds daarom geen sprake zijn, aangezien zelfs onder de voorstanders van maatregelen met uitgesproken beschermend karakter, de overtuiging van de voortreffelijkheid van den vrijhandel *in beginsel*, gemeengoed is. Het schijnt niet overbodig, op dit laatste den vollen nadruk te leggen! Gelijk men uit het feit, dat men de wenschelijkheid eener weermacht erkent, daarom nog niet oorlogszuchtig is. Mede in voormelde kringen heeft men oog voor den historischen groei en de ligging van ons land en wordt eene afwijking van het volstrekte vrijhandelsbeginsel, ook op andere dan fiscale gronden, slechts als een noodmaatregel bepleit, niet dan met groote omzichtigheid in toepassing te brengen.

Eene scheiding tusschen al en niet vrijhandelaren kan dan ook slechts in zooverre beteekenis hebben, wanneer men daarmede wil aangeven, dat bij de beoordeeling van vóór en tégen de meeningen niet gelijk zijn. Om een verschil van feitelijke appreciatie kan het slechts gaan en om niets anders. *Welke* zijn de voordeelen, aan eene verhoging van het bestaande invoerrecht verbonden, *welke* de nadeelen, *welke* zijn niet ter wille van een groepsbelang, maar van het algemeen belang overwegend?

Nu is het wel uiterst moeilijk, om voor- en nadeelen bij een vraagstuk als dit, waarmede zoo talrijke en gedifferentieerde belangen betrokken zijn, te achterhalen en objectief tegen elkander af te wegen. Dit verklaart enerzijds zeer gemakkelijk, waarom onze Regeering de netelige vraag van zich tracht af te schuiven en eene zoodanige tariefwijziging voorstelt, dat het sterk overwegende *fiscale* karakter er van redelijkerwijze moeilijk te betwisten is en uit dien hoofde de nood van de schatkist op zich zelf reeds den doorslag geven kan.

Anderzijds brengt voormelde moeilijkheid ook mede,

dat men er spoedig toe komt, de uit eene tariefherziening voortspuitende gevolgen vooral af te meten naar bepaalde groepsbelangen, welke in de onderscheidene deelen van het land overwegen. En hierin ligt vermoedelijk wel de sleutel van het raadsel, dat men in het algemeen gesproken in het Zuidelijk deel des lands meer geneigd bleek, het buitenlandsche voorbeeld te volgen en den weg van bescherming in te slaan, anders dan in het Noorden, waar vooral de scheepvaart en handel onzer groote havensteden en ook meer de exportnijverheid op den voorgrond treden.

Inderdaad een afwegen van belangen is hier wel uiterst moeilijk. Nochtans dient men zich voor eenzijdigheid te hoeden en ik vraag mij af, of speciaal in de groote handelscentra van ons land de belangen van dat deel onzer nationale industrie, hetwelk geen exportindustrie is, vaak niet al te veel op den achtergrond worden gesteld?

Zoo lezen wij in het jongste onlangs verschenen jaarverslag van de Amsterdamsche Kamer van Koophandel, naar aanleiding van de scherpe Deutsche mededinging, over de noodzakelijkheid, om in onze eigen economische politiek voortdurend er voor te zorgen, dat de bestaansvoorwaarden van onzen handel en onze exportnijverheid behouden blijven. En het overige deel onzer nijverheid dan, zou men willen vragen? Bij de discussie over de tariefsherziening in de Rotterdamsche Kamer van Koophandel verklaarde de voorzitter volgens de dagbladverslagen, dat de belemmering van den buitenlandschen handel en de exportindustrie, — door hem „onze beslissende bronnen van welvaart” genoemd — de voorgestelde verhoging van nationaal standpunt bezien doet afkeuren. Zelfs het Regeeringsontwerp gaat in deze niet vrij-uit. Terwijl immers het belang van de industrie daarin geheel buiten beschouwing blijft, ter wille van den fiscalen aard van het ontwerp, wordt wel ten aanzien van de koffie met evenveel woorden op het *handelsbelang* gewezen.

Wat ik hier aanroer, dateert intusschen niet van vandaag of gisteren en het is op deze wijze, dat bij velen de meening kon postvatten, als zouden de belangen der binnenlandsche industrie aan de werkelijke of vermeende belangen van handel en exportindustrie maar al te gemakkelijk worden opgeofferd.

Schijnt in gevallen als boven aangehaald, onze nationale industrie, zoover deze in het binnenland afzet vindt, als *quantité négligeable* te worden beschouwd, de rollen worden vaak omgekeerd, wanneer het er om gaat, de schadelijke gevolgen speciaal van de beschermende werking der voorgestelde tariefherziening af te schilderen. Dan neemt de verminderde invoer en daarmede uiteraard gepaard gaande vermeerderde binnenlandsche afzet van Nederlandsch fabrikaat beduidenden omvang aan; te sterker dus de totale afzet, waarvan deze vermeerdering, vooral bij eene uit het oogpunt van bescherming onbeduidende tariefverhoging als thans voorgesteld, slechts een gering onderdeel kan vormen. Ook met het oog op het bedreigde consumentenbelang groeit dan plotseling de beteekenis der binnenlandsche industrie uit tot zelfs buiten haar ware proporties.

Een sprekend staaltje van dit laatste is te vinden in het verslag van de Twentsche Kamer van Koophandel omtrent het tariefontwerp, waarin o.m. het volgende te lezen staat:

„Waar voor verschillende artikelen, die gedeeltelijk ingevoerd en gedeeltelijk hier te lande vervaardigd worden, de verhoging van het invoertarief zeker prijsverhoging van de in de binnenlandsche fabrieken gemaakte goederen ten gevolge zal hebben, zullen de financiële gevolgen voor de Nederlandsche consumenten zeker een veelvoud van dit bedrag van 12 miljoen (n.l. de als gevolg van de tariefherziening jaarlijks in het uitzicht gestelde meerdere baten. Schr.) bedragen.”

Laat ons deze opmerking even kritisch bezien. Een oogenblik aangenomen, dat de voorgestelde meerdere 3 pCt. *ten volle* gelegd zou worden op *alle* hier te

lande vervaardigde en afzet vindende artikelen, welke tevens uit het buitenland worden ingevoerd, en stellen wij inplaats van het veelvoud, het tweevoud van 12 miljoen, waarbij dus nog 12 miljoen ten laste der inheemsche bevolking komt als gevolg van voormelde prijsverhoogen, dan bereikt men reeds aan de hand van deze cijfers een jaaroemzet der betreffende artikelen, van 400 miljoen, de van beschermingsoogpunt zeer onbeduidende gevallen, waarin een hooger tarief dan 8 pCt. is voorgesteld, daarbij buiten beschouwing gelaten.

Aangezien de Twentsche Kamer echter wel niet zal aannemen, dat de in de tariefsvermeerdering gelegen prijsverhoogende tendens zoo absoluut zal werken en het haar bekend is, dat zich daarnaast nog allerlei neventendenzen doen gelden; aangezien te binnenlandsche prijsverhoogen nog hooger schijnt te worden aangeslagen dan 12 miljoen; aangezien ten slotte ook de fabrikaten moeten worden bijgevoegd, die niet tevens uit het buitenland worden ingevoerd, zoo zal in den gedachtengang van deze Kamer de jaarlijksche afzet van Nederlandsch fabrikaat in het binnenland vermoedelijk evenzeer een veelvoud bedragen van 400 miljoen. Die afzet zou daarmede in belangrijkheid overtreffen den totalen export van Nederlandsche fabrikaten, welke op grond der laatste gegevens op hoogstens één milliard per jaar is te stellen.

De vraag ligt ongetwijfeld in het midden: al moge het gedeelte onzer nationale industrie, hetwelk geen exportindustrie is, bij de laatste in omvang achterstaan, zoo is zij niettemin in ons bedrijfsleven en bij de bepaling onzer volkswelvaart een factor van groote beteekenis.

Hoe intusschen de oogenblikkelijke onderlinge verhouding moge zijn — waaromtrent het aan de hand van statistische gegevens zeer interessant ware, meer licht te verschaffen — deze vraag kan toch slechts bij ons verscherpen in zooverre van beteecken is, als er van tegenstrijdige belangen tusschen beiden sprake is, m.a.w. de belangen van de eene noodzakelijk voor de andere moeten wijken.

Is dit zoo? Telkens weer stoot men ook in de jongste uitlatingen op eene voorstelling van zaken, alsof verminderde invoer noodwendig vermindering van den uitvoer ten gevolge zou hebben, zulks krachtens het beginsel van de handelsbalans. Echter weet iedere economist, hoe voorzichtig men met dergelijke stellingen om moet gaan en tendenzen op dit gebied, minder dan waar ook in de economie, verheven mogen worden tot axiomas. Ten aanzien van ons land heeft men b.v. reeds aanstonds in rekening te brengen, dat de verminderde invoer beteekent vermeerderde afzetmogelijkheid voor dat deel der industrie, hetwelk bij uitstek onder de heerschende werkloosheid gebukt gaat. De teruggang van het groote euvel der werkloosheid en de opbloei van thans gedeeltelijk tot stilstand gebrachte ondernemingen zijn op hunne beurt factoren, welke eene toename beteekenen van de algemeene volkswelvaart en zoowel een stimulans bevatten tot verhoogde consumtie, als de mogelijkheid openen tot nieuwe kapitaalvorming.

Wie zal zeggen, of deze laatste factoren wellicht niet ook ten bate der exportindustrie een meer dan voldoende tegenwicht vormen tegenover de aanvankelijke verstoring van de handelsbalans? Wij bevinden ons hier op het terrein van velerlei hypothesen, waarin ik mij niet verder zal begeven, maar ten aanzien waarvan de oerpedane ervaring in landen met veel hooger invoerrechten, dan wij kennen, de pessimistische profetieën volstrekt niet staaft.

Naast de vrees voor belemmering van den invoer, blijven als voornaamste bezwaren, tegen de voorgestelde tariefverhoogen, het gevaar van represailles en het bedreigde consumentenbelang.

Het argument, dat de voorgestelde tariefverhoogen represailles zou uitlokken, kan moeilijk in ernst worden genomen, wanneer men zich ook maar vluchtig van de buitenlandsche tarieven op de hoogte stelt.

Hetzij naar gewicht of direct naar de waarde geheven, zijn deze bijna zonder uitzondering van beschermenden, vaak zelfs sterk beschermenden aard, met een heffingspercentage van 15, 20, 30 percent en meer. Zoo iets, dan kan eene verwijzing naar deze tarieven slechts een krachtig argument bezitten, om ons land niet langer in geïsoleerde positie te laten, welke nog na invoering van het nieuwe tarief zal blijven voortbestaan en waarvan het de gevolgen — niet onverdeeld gunstig! — ook in de toekomst zal blijven ondervinden in den vorm eener groote aantrekkingskracht, speciaal voor Duitschen import. Wanneer men van represailles spreekt, zijn deze niet anders dan onzerzijds mogelijk, wellicht alleen uitgezonderd Engeland. Van dit land, van nature reeds meer beschermd en door zijne verhouding ten opzichte der Dominions in eene niet met ons vergelijkbare conditie, zal echter wel niemand gelooven, dat het zijne handelspolitiek door Nederland laat beïnvloeden.

Wat ten slotte het bedreigde consumentenbelang betreft, dit bevat wel het meest verbreide argument tegen de voorgestelde tariefverhoogen. Hoe is het ten aanzien hiervan gesteld? Hier nemen natuurlijk de artikelen, niet hier te lande vervaardigd, eene bijzondere plaats in. Zij zullen in gelijke mate als het tarief in prijs stijgen en ten aanzien dezer artikelen blijft het invoerrecht, al zou het nog meer verhoogd worden dan thans, geheel fiscaal, zoogericht. Tot hiertoe betreft het ontwerp eene vraag van verdeling van den belastingdruk, welke in zoover het eene verschuiving van de directe naar de indirecte belastingen en geenszins een vermeerdering van de belastingen en levensstandaard in zijn geheel zelfs niet in de geringste mate bezwaart. Tegen deze zijde van het ontwerp zijn met het oog op de onevenredige stijging der directe belastingen gedurende de laatste jaren, in het algemeen geene bedenkingen in gebracht. Deze toeneming der indirecte belastingen is overigens per hoofd der Nederlandsche bevolking zeer gering.

Met de gevreesde prijsstijging van de zoowel uit binnen- als buitenland betrokken artikelen raken wij aan het teere punt van de geheele kwestie, dat tot het gerezen verzet de meeste aanleiding heeft gegeven, n.l. de lichtelijk beschermende werking, welke ongetwijfeld in vele gevallen de voorgestelde herziening ten aanzien dezer artikelen hebben kan. Terwijl echter bij de eerste soort artikelen de prijsstijging absoluut is, is zulks bij de tweede soort, als reeds boven opgemerkt, allerminst het geval. Laatstelijk is er nog door den heer Treub in dit tijdschrift op gewezen, hoe ten aanzien der tweede soort artikelen de prijsstijging tevens door alle omstandigheden verzwakt of zelfs gecompenseerd kan worden.

Nu is het onaanvechtbaar, dat de binnenlandsche fabrikant, die als gevolg eener tariefsverhoogen zijn afzet hoopt uit te breiden en den grooteren afzet gesteund door het tarief wenscht te behouden, zijn doel niet bereiken kan, wanneer hij de tariefsverhoogen op zijne prijzen legt. Wanneer dan ook naast de velerlei hypothesen rondom de tariefkwestie één punt althans volkomen vaststaat, zoo is het, dat alreeds van de zijde van die ondernemingen, welke en ten deele tot bedrijfsstilstand gedwongen zijn en uitvaard een sterken drang gevoelen, zoo spoedig mogelijk tot hunne normale productie terug te keeren, eene prijsverhoogen als onmiddellijk gevolg der nieuwe tariefwet niet te wachten is.

Te constataren valt vervolgens, dat de gedwongen bedrijfsstilstand en de daarmede gepaard gaande werkloosheid juist in zulke ondernemingen, wier belangen sterk bij den binnenlandschen afzet betrokken zijn, overheerschend is. En dit niet ten gevolge van vermeerderde consumtie binnen ons land, maar op de allervoornaamste plaats tengevolge der bekende mededinging onzer Oostelijke naburen, welke na de beëindiging der zgn. valutaconcurrentie, in hare bijzondere verschijnselen niet langer van voorbijgaanden

aard kan worden beschouwd, integendeel in de toekomst nog meer acuut dreigt te worden.

Aan de hand van zulke gegevens ontbreekt het niet aan argumenten, om juist van de eenigszins beschermende werking van het nieuwe tarief gunstige resultaten voor onze volkswelvaart te verwachten, als middel vooral ter bestrijding der werkloosheid, van meer, dan voorbijgaanden aard. En het ware zelfs verklaarbaar geweest, wanneer, geleid door dergelijke overwegingen, de Regeering zich ten aanzien van het algemeene heffingspercentage niet tot eene fiscale herziening beperkt had.

Nu zulks intusschen geschied is, komt de vraag naar voren, of aan het fiscale karakter der herziening onverbiddelijk moet worden vastgehouden, ook voor sommige dringende gevallen, waarin de — indien al niet als zodanig beoogde, dan toch praktisch bereikte — steunverleening aan onze binnenlandsche industrie, bij eene heffing van 8 pCt. geheel achterwege blijft? Mij rekenschap gevend van de bezwaren, om van de uniforme tarifiering af te wijken, meen ik toch dat er redenen zijn, bovengaande vraag niet zonder meer ontkennend te beantwoorden, meen ik ook dat niet volstaan kan worden door eene verklaring, dat het *thans* uitsluitend gaat om eene fiscale herziening en het overige buiten de orde is. Immers de Regeering vooraan en met haar een ieder zal er wel van overtuigd zijn, dat na deze tariefsherziening niet spoedig eene andere meer te wachten is.

Het zal niet verwonderen, wanneer ik hierbij verwijs naar het geval der keramische en tafelglasindustrie. Het boven besprokene omtrent de elimineerende factoren, welke zich bij eene tariefsverhoging ten aanzien eener prijsstijging kunnen doen gelden en het goede, dat uit eene verhoging kan voortkomen als bestrijdingsmiddel der heerschende werkloosheid, vindt hier zijn scherpste toepassing. Het verlies aan binnenlandschen afzet tengevolge der Duitsche concurrentie, zonder dat dit door vermeerderden afzet naar het buitenland gecompenseerd wordt, heeft hier zulken omvang aangenomen, dat de bestaansvoorwaarden der betreffende industrie gevoelig zijn aangetast en de daaruit ontstane werkloosheid in de plaats harer vestiging tot een ernstig economisch en sociaal probleem geworden is, als wellicht nergens anders hier te lande.

Een matig beschermend tarief kan in dit geval uitkomst brengen, zonder dat hiervan nadeel voor den consument te wachten is; nochtans moet hier eene verhoging van 3 pCt. als middel tot eenigszins tastbare verbetering der huidige situatie oneffectief worden geacht.

Een waarborg voor het consumentenbelang is gelegen enerzijds in de noodzakelijkheid van vermeerderden binnenlandschen afzet voor de betreffende industrie, welke totale productie thans ongeveer 60 pCt. der normale bedraagt. Anderzijds in de omstandigheid, dat de buitenlandsche concurrentie door een matig beschermend recht allerminst zal verdwijnen. De ondervinding elders kan dit laatste staven.

Zelfs eene prijsverlaging onder de inwerking van een beschermend tarief is hier niet uitgesloten. Immers welhaast is vooraf te zeggen, dat de voorsprong door het tarief verschaft, op zich zelf niet voldoende is, om het verloren terrein te herwinnen, gezien de Duitsche dumping-praktijken, welke op keramisch gebied de meest krasse vormen aannemen. Wanneer eenmaal echter voor deze industrie de weg naar productieuitbreiding openstaat, dan is tevens het middel aan de hand gedaan, den verkregen voorsprong door de daarmee gepaard gaande vermindering van productiekosten nog verder te vergrooten en aldus het effect eener tariefsverhoging te verdubbelen. Juist op dezen laatsten grond wordt reeds eene matige, maar uit het oogpunt van steunverleening niet geheel oneffectieve tariefverhoging van zoo groote beteekenis. Aldus komt naar mijne meening binnen het kader van de aanhangige tariefsherziening mede eene beslis-

sing naar voren over belangen, als de thans besprokene, welke ook uit nationaal oogpunt alle aandacht verdienen. Zelfs zonder te behoeven te herinneren aan de nog slechts kortbelings zoo klaar uitgesproken samenhoorigheid van het uiterste Zuiden, waar de betreffende industrie zulk een groote plaats inneemt, met het overige deel des lands, zal zulks duidelijk zijn.

Meerssen.

L. F. H. REGOUT.

* * *

Naar aanleiding van bovenstaand artikel en dat van Mr. Van Spaendonck in het vorig nummer schrijft de heer Joan Gelderman te Oldenzaal het volgende:

De Redactie was zoo vriendelijk mij de beide artikelen van Mr. Van Spaendonck en Mr. Regout ter kennismaking toe te zenden, met de vraag of deze mij ook aanleiding gaven tot enkele tegenbeschouwingen.

Mr. Van Spaendonck is eenigszins teleurgesteld over het adres van de Nederlandsche Vereeniging van Katoenspinners en Spinners-Wevers te Enschede aan de Tweede Kamer der Staten-Generaal, waarin volgens hem geen nieuwe argumenten tegen de voorgestelde tariefsverhogingen voorkomen.

Men zoude dit compliment ook op het stuk van den heer Van Spaendonck kunnen toepassen. Voor dengene, die de laatste jaren de publicaties van de Kamer van Koophandel en Fabrieken in Tilburg, waarvan het secretariaat, evenals dat van de Vereeniging van Tilburgsche Fabrikanten van Wollen Stoffen, door den heer Van Spaendonck wordt waargenomen, heeft gevolgd, bevat ook zijn stuk weinig nieuws. Het groote verschil tusschen Twente en Tilburg zit niet in het feit, dat Tilburg het toch niet helpen kan, dat de Javaan, zooals indertijd de heer Blomjous in de Eerste Kamer verklaarde, geen wollen stoffen koopt, doch zich uitsluitend met katoentjes kleedt. In Nederland-Indië heeft ook de Twentsche industrie geen enkelen voorsprong. Van den totalen invoer van katoenen manufacturen op Java is slechts ongeveer 1/3 uit Nederland afkomstig, en de concurrentie tegen andere landen, speciaal Engeland en Japan, is op die markt zeer hevig. In Engelsch-Indië is de Nederlandsche invoer procentsgewijze al heel gering en heeft men daar bovendien nog de concurrentie van de goed geoutilleerde inheemsche industrie.

Het groote verschil zit daarin, dat Tilburg, zooals de heer Van Spaendonck schrijft, in Engeland te kampen heeft met de krachtige Engelsche wolindustrie en daartegen beschermd wil worden, terwijl Twente de concurrentie van de Engelsche katoenindustrie niet vreest. De verhouding van de Tilburgsche industrie tot die in Yorkshire is niet zoo heel verschillend van die van de Twentsche industrie tot Lancashire. Grondstoffen moeten in al deze districten van overzee worden aangevoerd, de loonsverhoudingen zullen ongeveer gelijk zijn, evenzoo de bedrijfservaringen, terwijl de ligging van Tilburg, wat aan- en afvoer betreft, door het bezit van goedé waterwegen zeker heel wat gunstiger is dan die van Twente, waar men nog steeds wacht op de totstandkoming van het Twente-Rijnkanaal.

Dat uitvoer van wollen garens en manufacturen, al is het dan niet in zoo sterke mate naar de tropische landen, mogelijk is, leert de Engelsche uitvoerstatistiek, waaruit men kan zien, dat de uitvoer van „woollen and worsted yarns and manufactures” uit Engeland in 1922 £ 58 miljoen en in 1923 £ 62 miljoen bedroeg, tegenover een uitvoer van „cotton yarns and manufactures” van £ 187 miljoen in 1922 en £ 177 miljoen in 1923. Deze cijfers wijzen dus wel uit, dat de uitvoerverhouding van katoenen en wollen goederen in Engeland geheel anders is dan in Nederland. De heer Van Spaendonck zal toch wel niet willen beweren, dat dit uitsluitend het gevolg is van de differentieele rechten in de Engelsche dominions, die trouwens voor het overgrote gedeelte eerst sedert eenige

jaren zijn ingevoerd, terwijl een zelfde uitvoer van wollen goederen in Engeland ook reeds vóór den oorlog bestond. De opgave van de invoerrechten in het British Empire is in zoverre niet geheel volledig, daar niet vermeld is, dat niet alleen in Britsch-Indië, doch ook in alle andere Engelsche koloniën, geen preferentiele invoertarieven bestaan. Deze zijn alleen van kracht in de zelfbesturende dominions en het is zeer de vraag, of deze ook alle gehandhaafd zullen blijven, nu Engeland zelf geen compensaties op invoeren uit deze dominions wil toestaan.

Als Mr. Van Spaendonck eens het werk van Jhr. Mr. H. Smitsaert over de Twentsche Katoenijverheid wil nalezen, vooral de hoofdstukken, waarin deze schrijft over de afschaffing der differentieele rechten in Nederlandsch-Indië in 1872 en den opbloei van de Twentsche nijverheid na dien tijd, zal hij misschien begripen, waarom de overgrootste meerderheid der Twentsche fabrikanten thans, waarlijk niet alleen uit eigenbelang, geen verhoging van de Nederlandsche invoerrechten wenscht. De meening van den heer J. Menko-Hartogensis, door Mr. Van Spaendonck aangehaald, zal waarschijnlijk, zooals ook uit de aangehaalde adressen wel blijkt, in Twente vrijwel alleen staan, zooals er zeker ook in Tilburg wel afwijkende meeningen zullen voorkomen.

Over het relatief belang van Twente tegenover Tilburg wil ik, bij gebrek aan de noodige gegevens, niet verder uitweiden, ofschoon Mr. Van Spaendonck het zich wel gemakkelijk maakt door uit te rekenen, dat tegenover 25.000 arbeiders in de vrijhandelsgezinde Twentsche fabrieken er 39.455 zouden staan in andere textielbedrijven, waarvan de eigenaars protectionistisch gezind zouden zijn. Als men in aanmerking neemt, dat het aantal van 25.000 arbeiders voor Twente zeker te laag is, verder rekening houdt met het feit, dat er nog een vrij belangrijke katoenindustrie is in Oostelijk Noord-Brabant, een groot gedeelte der tricotage-fabrikanten zeer zeker vrijhandelsgezind is, zou men waarschijnlijk wel tot andere cijfers komen. Uit de jaarcijfers over 1922 van de productie-statistiek vermeldt Mr. Van Spaendonck zelf voor katoenen manufacturen een jaarproductie van f 202 miljoen en voor wollen manufacturen van f 56 miljoen.

* *

Mr. Regout bekijkt de zaak meer van principieele zijde en als zoodanig is zijn beschouwing zeker belangwekkend. Als voorzitter van de Twentsche Kamer van Koophandel en Fabrieken en als zoodanig niet geheel onschuldig aan het adres dier Kamer over het Tariefontwerp, meent tekenaar dezes misschien nog een kleine toelichting te kunnen geven bij den passus, door Mr. Regout uit dit adres aangehaald. Er werd n.l. betoogd, dat bij invoering van het tariefontwerp de druk voor den Nederlandschen consument door prijsverhoging ook van de in het binnenland gefabriceerde artikelen, waarschijnlijk een veelvoud van f 12 miljoen zou bedragen. Mr. Regout meent, dat de jaarproductie van deze artikelen hier te lande dan zeker meer dan f 400 miljoen zou moeten bedragen en acht dit niet waarschijnlijk. Het is bij gebrek aan een volledige Nederlandsche bedrijfsstatistiek niet mogelijk hierover juiste cijfers te geven, terwijl ik het in zoverre wel met Mr. Regout eens ben, dat verhoging van invoerrechten zeker niet prijsverhoging van alle producten der Nederlandsche industrie tengevolge zal hebben. Om echter bij manufacturen te blijven, zal men moeilijk kunnen ontkennen, dat bij verhoging van invoerrechten fabrieken, die zoowel voor het binnenland als voor den export werken, voor het binnenland hun prijs kunnen bepalen op den wereldprijs plus het invoerrecht, zoodat een verhoging van invoerrechten zeker een overeenkomende prijsverhoging voor den binnenlandschen consument zal beteekenen. Volgens Bijlage A der Memorie van Toelichting van het ontwerp Tariefwet schat de Minister bij volg-

nummer 85 den invoer van manufacturen, weefsels, vlechtwerk, stoffen enz. op f 111 miljoen, terwijl volgens Mr. Van Spaendonck de binnenlandsche afzet alleen voor katoenen en wollen manufacturen over 1922 reeds f 166 miljoen heeft bedragen, waarbij dan nog komen de goederen van linnen, jute, zijde, etc. Als men dus de Nederlandsche productie van manufacturen voor binnenlandsch gebruik op f 200 miljoen schat, zal men het niet ver mis hebben en zal dan de Nederlandsche consument, om een bate van 3 pCt. over f 111 miljoen dus f 3,3 miljoen voor de schatkist te verkrijgen, totaal 3 pCt. over f 200 + f 111 miljoen) dus f 9,3 miljoen hebben te betalen.

Wat verder de bescherming van de binnenlandsche industrie betreft, is het voor een klein land als het onze toch zeker niet mogelijk om geheel „self-supporting” te zijn. Men heeft in de laatste oorlogsjaren, toen de invoer van buiten vrijwel geheel had opgehouden, een tijdelijken opbloei van allerlei nieuwe industrieën gezien. Wat is hiervan overgebleven? Meent Mr. Regout misschien, dat het voor de Nederlandsche volkshuishouding beter ware geweest, als men getracht had deze industrieën te beschermen door invoerverboden of hooge invoerrechten?

In ons land zijn wij door de gesteldheid van onzen bodem en de gunstige ligging in de eerste plaats aangewezen op een zeer intensieven land- en tuinbouw, op scheepvaart en handel, doch verder in verband met onze steeds toenemende bevolking eveneens op industrie. Bij het zeer beperkte afzetgebied binnen onze eigen grenzen zal deze industrie zich in steeds toenemende mate op den export harer goederen moeten toeleggen, en is daarvoor een eerste eisch, dat zij op goedkeure wijze zal kunnen produceeren. Om deze reden hoofdzakelijk blijft ondergeteekende uit het oogpunt van een algemeen vaderlandsch belang een groot gevaar zien in de voorgestelde tariefsverhoging. Als men door belasting van enkele weeldeartikelen een betere verhouding had willen brengen tusschen directe en indirecte belastingen, ware daarover misschien te praten geweest, doch nu de Regeering voorstelt de invoerrechten van vrijwel alle fabrikaten, waaronder ook eerste levensbehoeften, van 5 pCt. op 8 pCt. te brengen en men in de bladen dezer dagen kon lezen, dat ook verschillende vrijstellingen, die eerst in het ontwerp voorkwamen, op aandrang der betrokken industrieën zullen worden geschrapt, vreesst ondergeteekende wel degelijk een nadeeligen invloed van dit tarief op de Nederlandsche exportindustrie. Mr. Van Spaendonck moet trouwens ook niet zoo schamper spreken over het oude paardje: „nu 8 pCt. later 10 pCt.” Mr. Regout betoogt toch in het slot van zijn artikel, dat de aardewerkindustrie met 8 pCt. nog niet gebaat is; zou Mr. Van Spaendonck in gemoede willen verklaren, dat men in Tilburg daarmede wel tevreden zal zijn? Het hellend vlak in dezen is heusch niet zoo denkbeeldig als van protectionistische zijde wel eens wordt beweerd.

J. G.

HET ONTWERP-TARIEFWET.

De heer C. F. Stork te Hengelo schrijft ons:

Hoewel in mijn stukje over het Ontwerp-Tariefwet van 20 Augustus zoo min mogelijk tot details ben afgedaald, heeft een enkele opmerking toch critiek uitgelokt.

De heer Mr. W. N. M. van der Ham maakt in het nummer van 27 Augustus bezwaar tegen mijn opmerking:

„Naaigaren zullen met 8 pCt. worden belast. Wat de naaigaren en weefgoed gebruikende confectie-fabrikant daarover wel zal zeggen, wiens artikelen geen protectie genieten?”

De Heer van der Ham meent: „dat de confectie-fabrikanten daar niets op tegen zullen hebben, daar immers deze garen, in de opmaak, waarin de confectiefabrikanten ze kunnen gebruiken, geheel vrij kunnen binnenkomen.” Zoo eenvoudig als de Heer

van der Ham meent dat de zaak is, is zij in werkelijkheid niet. Hij zal wel zijn inlichtingen van deskundige zijde hebben evenals ik zelf, maar dan zijn de deskundigen het niet met elkaar eens!

In de Memorie van Toelichting is een groote passus gewijd aan deze zaak om aan te toonen, dat naaigarens op klosjes van minder dan 150 gram per klos, die belast zouden worden met 8 pCt., niet zouden gebruikt worden in de confectie-fabrieken.

Mijn deskundige inlichtingen luiden anders. Thans worden in alle kleine werkplaatsen en ook in groote fabrieken wel degelijk uitsluitend de lichtere klossen gebruikt. Het is misschien niet uitgesloten, dat die zich als de nieuwe bepalingen wet worden met eenige moeite en verandering op zwaardere klossen zullen kunnen inrichten, daartegen bestaan echter technische bedrijfs- en finantieele bezwaren, die ik thans niet nader kan aantonen, omdat mij dat te ver zoude voeren. Moet echter een dergelijke knutselarij verdediging vinden, waar eigenlijk niets natuurlijker is dan een algeheele vrijlating van dit artikel, afgezien van de confectiefabrieken, omdat het toch in den geest, waarin deze voorstellen heeten te zijn gedaan, een groote fout is een dergelijk artikel van algemeen gebruik, dat geen luxe artikel mag worden genoemd, te belasten?

Mijn volgende opmerking:

„Garens en draad zijn zeker als toonbank-artikelen te beschouwen, welke als zoodanig belast moesten worden, maar gelijk gezegd vrij blijven,”

wordt door den Heer van der Ham gebruikt om serieus te betoogen, dat hij deze artikelen nooit op de toonbank heeft zien verkoopen, omdat zij zóó uit de spinnerij komen!

De Heer van der Ham heeft zijn opmerking over den naam „toonbankartikelen” blijkbaar wat te serieus genomen. Het is hem zeker niet opgevallen, dat ik om het gekunstelde van deze benaming aan te duiden, eenige nogal sterk sprekende voorbeelden noemde, zonder hier al te gewichtig te zijn! Het deed mij genoegen ook in de stukken van den Heer van der Poel eenzelfde opvatting met een beetje andere woorden terug te vinden.

C. F. STORK.

BUITENLANDSCHE INZICHTEN BETREFFENDE DE INDISCHE FINANCIËLE EN FISCALE POLITIEK.

Mr. J. Gerritzen te 's-Gravenhage schrijft ons:

Nadat de Indische belastingwetgeving met ingang van 1 Januari 1920 diep ingrijpende wijzigingen had ondergaan, is zij herhaaldelijk het onderwerp geweest van critiek.

Een van de voornaamste grieven tegen het thans geldende Indische belastingstelsel is deze, dat dit stelsel het uitheemsche kapitaal er van afschrikt, zich in Indië te interesseeren. De juistheid dezer grief is echter door de Regeering herhaaldelijk pertinent ontkend. In de Memorie van Antwoord op de begrooting voor het dienstjaar 1923 (pag. 11 en 12) zeide de Minister van Koloniën te dien aanzien:

„Ten volle deelt de ondergeteekende de zienswijze, dat het uitheemsche kapitaal voor de economische ontwikkeling van Indië niet kan worden gemist en alles vermeden moet worden, wat tot een kapitaalvlucht of tot een afzijdig houden van het uitheemsche kapitaal in de toekomst zou kunnen leiden. Wanneer echter de leden, die deze meening uitspraken, daarmede te kennen willen geven, dat er gevaar bestaat, dat de gevolgde belastingpolitiek tot het eene of tot het andere gevolg zou kunnen leiden, kan hij die meening niet beamen. Dat in deze tijden van economische malaise moeilijkheden worden ondervonden ten gevolge van de uit een betreurenswaardigen samenloop voortspruitende late heffing van belasting over de winsten, gemaakt in de daaraan voorafgaande jaren, wordt door hem aanstonds erkend, en begrijpelijk acht hij ook de klacht over die belasting, zooover nog onvoldaan, vooral van hen, die den druk der

tijden ondervinden. Maar dat het belastingstelsel om zichzelf, volgens hetwelk veel wordt geheven indien de verdiensten groot en weinig indien de verdiensten klein zijn, tot kapitaalvlucht aanleiding zou geven, is een onderstelling waarvoor geen voldoende gronden bestaan.”

Deze zienswijze handhaafde de Minister bij de bespreking van de begrooting voor 1924 in de Tweede Kamer der Staten-Generaal. In de vergadering van 1 Februari 1924 (Handelingen pag. 587) sprak de Minister zich als volgt uit:

„De heer Feber heeft nog een onderwerp aangeroord, dat eveneens reeds meer ter sprake is gekomen en zoeven ook door den geachten afgevaardigde den heer Marchant zijdelings is aangeroord, de vooruitzichten, welke Indië aan het particuliere kapitaal biedt. De eerstgenoemde spreker heeft mij de vraag gesteld of mij feiten bekend zijn, waaruit mij persoonlijk gebleken is, dat het buitenlandsche kapitaal op grond van de belastingheffing in Indië weigerachtig zou zijn om daar plaatsing te zoeken. Feiten van dien aard zijn mij persoonlijk niet bekend. Ik heb herhaaldelijk aanraking gehad met vreemdelingen uit particuliere kringen op verschillend gebied en bij die bespreking heeft zich één geval voorgedaan, waarbij mij de vraag werd gesteld of de belastingen in Indië verzwaard zouden worden; maar nooit is mij de opmerking gemaakt, dat de heffingen zooals zij nu zijn, in het algemeen een belemmering voor de betrokkenen zouden opleveren om tot vestiging van bedrijven in Indië over te gaan. Het spreekt vanzelf, dat dit volstrekt niet wegneemt de erkenning, die ik herhaaldelijk reeds heb uitgesproken, dat het belastingstelsel voor naamlooze vennootschappen in zijn geheel voor belangrijke verbetering in aanmerking komt, dat daarin allerlei meer of minder ernstige fouten zijn. Dat echter de belastingdruk in zijn geheel genomen een beletsel zou worden geacht door het vreemde kapitaal, is mij persoonlijk tot dusverre niet uit concrete feiten gebleken. Evenwel is het uit den aard mij niet onbekend, dat belanghebbenden in den vreemde bij Indische bedrijven in de pers zich in dien zin hebben geuit.”

Deze beweringen van den Minister van Koloniën zijn onlangs met nadruk tegengesproken door leiders van groote buitenlandsche bedrijven. Dit is een punt van groot belang; want de z.g. Commissie-Bruins, welke bij beschikking van den Minister van Koloniën van 16 November 1923 werd ingesteld met opdracht, advies uit te brengen over de vraag, of en in hoeverre het wenschelijk is om de huidige regeling van de belastingheffing in Nederlandsch-Indië van naamlooze vennootschappen en andere rechtspersonen te vervangen door die, welke is aanbevolen door de Commissie tot herziening van het Indische belastingstelsel, ingesteld bij besluit van den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië van 5 Juli 1922, dan wel door eenige andere en zoo ja door welke regeling, heeft op pag. 16 van haar verslag er terecht op gewezen, dat het uitheemsche kapitaal in Nederlandsch-Indië voor een belangrijk deel door andere landen dan Nederland is ter beschikking gesteld — een verschijnsel, dat, gezien den druk in Nederland door de hoge belastingen op de vorming van nieuw kapitaal uitgeoefend, bij krachtige voortgaande ontwikkeling van Nederlandsch-Indië in de eerste toekomst vermoedelijk eerder toe- dan afneemt. Waar dus Indië, zooals algemeen bekend is, voor zijn verdere ontwikkeling aangewezen is op uitheemsch kapitaal, en waar Nederland door den hoogen belastingdruk hier te lande niet in staat zal zijn om een aanzienlijk deel van dat kapitaal ter beschikking te stellen, daar is het van groot belang, ter dege rekening te houden met de inzichten der buitenlandsche bedrijfsleiders betreffende de Indische belastingpolitiek.

Nu heeft onlangs de president van de Shell Transport & Trading Company, Mr. Walter Samuel, in zijn verslag over 1923 uitgebracht in de vergadering van aandeelhouders van genoemde maatschappij, het volgende gezegd:

„We have done considerable exploration work in the Argentine, but here also have been hampered by the uncertainties of legislation. As a matter of fact, this uncertainty of legislation is one of our chief difficulties

everywhere, not least in the Dutch East Indies, where new development is practically at a standstill."

Nog interessanter is het, kennis te nemen van een brief, door den Directeur van de United States Rubber Plantations, een zeer groote Amerikaanse maatschappij, gericht tot den heer Buffart, President van de A.V.R.O.S. te Medan. Deze brief, gedateerd 13 Mei 1924, luidt als volgt:

"I have heard that Government is likely to propose in the Volksraad new taxation of 12 per cent. plus 20 per cent. of the net profits including tantiemes. I represent a foreign company which has invested f 40.000.000 in Netherlands East India, and which came here in 1910 when taxes were moderate and after the Company's representative had been assured in Buitenzorg that there would be no increase in taxation. Now I admit that conditions in recent years justified some increase in taxation, but not to the extent reached in N.E.I.

The way to reduce taxation is for Government to reduce its expenditure. Now everyone knows and will admit that there was reckless expenditure of Government money here some years ago, but unfortunately for taxpayers the efforts at retrenchment seem ineffectual. It seems to many taxpayers that the senior officials are not seriously attempting to reduce expenditure. I admit I am not in a position to speak with authority on this matter, but I have gathered this view from N.E.I. newspapers. Certainly the Commission-Moresco-Wellenstein assumed, and made no excuse for doing so, that any new system of taxation should bring in as much money as the present one: that is to say, no effort was made to reduce the present heavy burden of taxation.

I gather in many ways that most officials do not consider the present taxation oppressive: but they appear to compare N.E.I. taxation with taxation in Europe and not with that in other tropical countries.

When the after-war depression came, those in charge of the affairs of business here, such as planting, were compelled to retrench as their expenditure was sharply limited by the money at their disposal. I believe the same method should be applied to Government. If it is given a smaller income it must live on it. It should make its budget balance, and on a lower scale of taxation than the present.

I would ask you therefore on behalf of the American capital invested in Rubber to take every effort you can to oppose most strongly such a high scale of taxation as it is rumoured Government intends to impose. If the money must be got for Government this year, the percentage of taxation should be 6 pCt., of at the very most 8 pCt., plus sufficient octenpen. There should be one straight tax and no extra-winst and no over-winst taxes. The tax should be fixed at 6 pCt. and Government should quickly adjust its expenditure to this basis.

Including tantiemes in the taxable profits is unjustifiable. Surely the net profit is not a sum of which a liability, the tantiemes, is still to be paid. I infer that the receivers of the tantiemes will also pay taxes on them — thus the tantiemes will pay double taxation. It seems impossible to define a tantieme as anything but an operating expense.

*I have seen it reported in the papers that high officials have stated that foreign capital has not been frightened from Netherlands East India by the excessively heavy taxation. I can state positively that it has.*¹⁾ My own company has done no planting worth mentioning in recent years in Sumatra, except to round off existing planted areas and use up some of the unplanted areas it has here. This year we expect to plant about 1500 acres in Sumatra and nearly 6000 acres in the Malaya Peninsula. In the last few years we have invested f 20.000.000 in Malaya, and we are committed to still further capital expenditure there. On the other hand our capital expenditure in Sumatra is almost finished.

The main facts of Mr. Figart's report on taxation in N.E.I. (or rather his comparison of taxation in N.E.I. with Ceylon and British Malaya) are now known. His investigation was not, as you know, a study of the opportunities for American capital to develop rubber plantations in N.E.I., but a comparison of the opportunities in N.E.I., British Malaya and Ceylon. His report is most unfavourable to N.E.I. This is a warning to would-be investors, but it is no help to those who, when conditions were better, expended capital in develop-

ment here, unless it awakens in Government an appreciation of the seriousness of the situation.

Western capital, enterprise and industry have made N.E.I. the success it is. Capital is essential for the other two. No country can remain still and prosper. Development must proceed in N.E.I. There is not enough Dutch capital alone. Foreign capital is needed. Conditions must be such that there is as much attraction for capital in N.E.I. as in neighbouring countries."

De heer Figart, over wiens verslag betreffende de Indische belastingwetgeving in bovenstaanden brief wordt gesproken, werd in het vorige jaar door de Amerikaanse Regeering naar Indië gezonden, speciaal om na te gaan of het voor het Amerikaanse kapitaal aanbevelenswaardig was, zich in Nederlandsch-Indië in de rubbercultuur te interesseren. Zijn verslag luidt, zooals door den Directeur van de United States Rubber Plantations gezegd wordt, zeer ongunstig: "Hij heeft den belastingdruk, in Nederlandsch-Indië op de rubbercultuur gelegd, vergeleken met dien, welke in Malakka en Ceylon bestaat en komt tot de conclusie, dat zijne berekeningen aantoonen „how far these colonies" come from competing with Malaya and Ceylon". Ten slotte zegt hij: „Rubber cannot afford such drastic taxation."

Al even ongunstig luidt het oordeel van het belangrijke Engelsche tijdschrift „Netherlands Indies Review" over de Indische belastingwetgeving. In het nummer van April 1924 leest men onder den titel: „Finance in the Netherlands East Indies" het navolgende:

"As we have previously pointed out, taxation is already unnecessarily heavy in the Netherlands East Indies and compares most unfavourably with that in British Malaya, where money is as urgently required as in Insulinde. No good can come of taxing industry with undue severity, and it is in official expenditure that reductions must be made to maintain financial stability. The taxation of produce can only have the effect of driving away and even expelling foreign capital and is fiscally unsound.

When many years ago, it was desirable that European capital should be attracted to the Netherlands East Indies, it was promised that a policy of moderate taxation should be produced. For years firms, trusting to these assurances, have been spending money in the establishment of their businesses, and they now find that the profits which they should now be making, due largely to heavy capital outlay and unremitting attention to achieving the best possible results from the same, are being swallowed up in ever-increasing taxes, specially framed to hit the most deserving industries hardest. Thus confidence in the administration and in the resources of the country is bound to suffer. This is shown in the recent decline of the Netherlands East Indies florin, while in other directions there are signs that the Government of Insulinde does not enjoy the confidence of industry that it did."

In het nummer van Mei 1924 van voormeld tijdschrift komt een artikeltje voor, getiteld: „Holland and her Colonies", waarin de navolgende passage de aandacht trekt:

"Holland relies to a very large extent on the prosperity of her colonies and it is in her interest to see that everything is done to increase their productivity and earning power. We may add that this end will only be attained if it is realised that the development of the islands can only be carried out by encouraging the investment of capital, Dutch and foreign, and by reducing taxation to a minimum. Unnecessary financial burdens thrust upon the people of Insulinde can only result in retarding the progress of the territory, and this in turn will be felt in the Netherlands."

Ten slotte schrijft de heer H. A. N. Bluett, British Commercial Agent for the Netherlands East Indies te Batavia, in zijn in Juni 1923 verschenen „Report on the economic situation of the Netherlands East Indies" op pag. 8:

"Is is known that the present financial position is causing the Government much anxiety, and drastic economy has been effected in all services, while every

¹⁾ De cursiveering is van ons.

¹⁾ Nederlandsch-Indië.

available source of taxation has been exploited, until the burden the people have to carry is so great that to many it seems that the prosperity of the country is in danger of being crushed."

En verder:

"It must be admitted that great prosperity was enjoyed when this was one of the most lightly taxed countries in the world, and that a reversion to the old policy of low taxation which indirectly encouraged the investment of capital in agricultural industries and led to increase in production, may yet prove to be the best way towards recovering financial stability."

Uit bovenstaande citaten blijkt, dat in die buitenlandse kringen, welke grooten invloed kunnen oefenen op de toestrooming naar Indië van het door dit gebied benoodigde kapitaal, allesbehalve gunstig geoordeeld wordt over Indië's politiek op financieel en fiscaal gebied. Indië's belang gebiedt, dat met die inzichten zoowel door de Nederlandsche als door de Indische Regeering ter dege rekening wordt gehouden. Blijkens boven geciteerde uitlatingen van den Minister van Koloniën schijnt dit echter geenszins het geval te zijn!

MR. J. GERRITZEN.

BESTRIJDING VAN WERKLOOSHEID IN ZWITSERLAND.

Mr. H. J. Morren te 's Gravenhage schrijft ons:

Reeds eerder had ik het voorrecht in dit tijdschrift (No. 408 van 24 October 1923) een en ander mede te deelen over de wettelijke regeling der werkloosheidsverzekering in Zwitserland. Het daar genoemde wetsontwerp heeft, eenigszins gewijzigd, de goedkeuring van den Nationalen Raad verworven en moet thans, vermoedelijk nog dezen herfst, door den Stendenraad worden behandeld. Het zal dus wel niet vóór 1925 in werking kunnen treden. Met het oog hierop heeft de Zwitsersche Regeering voorgesteld de bestaande regeling inzake subsidieering van werkloozenkassen voorshands voort te zetten. Deze regeling omvatte in 1923 60 werkloozenkassen, die in dat jaar in totaal ruim frs. 2.000.000 uitkeerden (in 1921 en 1922 resp. pl.m. frs. 4.466.000 en pl.m. frs. 3.484.000).

Van meer belang is een andere maatregel door de Zwitsersche Regeering genomen. Met ingang van 30 Juni 1924 is nl. de in 1919 ingestelde steunverleening (assistance-chômage) afgeschaft. Die afschaffing is niet plotseling geschied. De weg erheen werd reeds voorbereid door een besluit van 18 Mei 1923, dat de steunverleening van Staatswege afschafte, doch den kantons vrijheid liet om, waar noodig, te steunen. Nog verder ging een besluit van 7 Maart 1924, dat o.m. afschafte den steun ingeval van gedeeltelijke werkloosheid, den steun aan ondernemingen krachtens art. 9 bis van het besluit van 29 Oct. 1919, de bijdragen der ondernemingen in de kosten der steunverleening en de medewerking der vakorganisaties bij de steunverleening. Sommige kantons bleven daarmede doorgaan, hetzij op ruimer, hetzij op minder ruimschaal. Acht kantons, met meer dan de helft der bevolking, hebben evenwel de steunverleening totaal afgeschaft. Een besluit van 2 Juni 1924 maakte thans voor alle kantons aan de steunverleening een einde.

Een en ander was mogelijk door de sterke afname der werkloosheid, vooral in de metaal- en horloge-industrie. Waren er in April 1923 ruim 35.000 geheel werkloozen, in April 1924 waren het er nog maar ruim 16.000. Hetzelfde blijkt ook uit de cijfers der arbeidsbeurzen. In den herfst van 1923 drie- à viermaal zooveel aanbod als vraag naar werkkrachten, in April 1924 op 100 aanvragen om werkkrachten 176 aanbiedingen, een toestand als bijna vóór den wereldoorlog bestond.

Het is wel interessant hier eenige cijfers te noemen, die doen zien wat de Zwitsersche Regeering, tot het einde van 1923, voor bestrijding der werkloosheid heeft uitgegeven.

1. Werkverschaffing frs. 334.155.000

2. Steunverleening (assistance-chômage) „ 142.832.000
3. Cursussen voor werkloozen „ 1.594.000
4. Subsidies voor werkloozenkassen „ 7.617.000

Er is rekening mee gehouden, dat in den aanstaanden winter wederom in belangrijke mate werkloosheid intreedt. In dat geval zal getracht worden door werkverschaffing in den nood te voorzien. Crediet hiervoor is nog aanwezig, omdat 1 April 1924 alle werkverschaffing was stopgezet.

Een bijzondere maatregel is nog genomen om oudere arbeiders, die door den toestand op de arbeidsmarkt niet zoo gemakkelijk werk meer vinden, te ondersteunen. Zoo b.v. in de horloge-industrie, waar de fabricage van kleine horloges van zoo'n beteekenis is geworden, dat oudere arbeiders die voldoende gezichtscherpte en vaardigheid missen, niet gemakkelijk plaatsing meer vinden.

Voorts tracht men nog door cursussen den overgang naar andere beroepen te vergemakkelijken o.a. uit de zijden-lintenindustrie, welke er tegenwoordig ongunstig voorstaat.

Intusschen is ook de arbeidsbemiddeling belangrijk uitgebouwd. In bijna alle kantons vindt men thans arbeidsbeurzen. Een wettelijke regeling der arbeidsbemiddeling is in voorbereiding, waarvan verwacht mag worden, dat zij tot de bestrijding der werkloosheid belangrijk zal bijdragen.

MR. H. J. MORREN.

Augustus 1924.

EENE EIGENAARDIGHEID IN HET JAARVERSLAG 1923 DER STAATSMIJNEN.

De heer J. J. M. H. Nijst te Nijmegen schrijft ons:

De meest belangrijke mededeelingen van financieelen aard voorkomende in het jaarverslag van het bedrijf der Staatsmijnen in Limburg over het jaar 1923, komen voor in den aanhef van dit verslag en luiden als volgt: 1)

„Het bruto-overschot van het geheele Staatsmijnbedrijf bedroeg f 15,655,775,54, waarvan afgaat voor afschrijvingen f 7,655,775,54 en voor reserves f 1,760,000, zoodat voor uitkeering aan den Staat der Nederlanden beschikbaar blijft f 6,240,000, zijnde 8 pCt. van het kapitaal ad f 78,000,000, hetwelk blijkens de balans op 31 December 1923 in de Staatsmijnen was gestoken.

Het was niet alleen mogelijk de uitgaven voor den aanleg van Staatsmijn Maurits en voor de overige aanlegwerken uit de ontvangsten geheel te bestrijden, maar bovendien kon een totaal-bedrag van f 10,313,665,48 aan 's Rijks schatkist worden afgedragen. Beschouwt men de financieele verhouding tusschen den Staat der Nederlanden en de Staatsmijnen van het standpunt „Staat-geldschieter“, welke verhouding tot uitdrukking komt in bijlage F van dit verslag, dan komt het gestorte bedrag in mindering van de renteschuld. Zooals blijkt uit genoemde bijlage, sluit deze op 31 December 1923 zonder een verschuldigd rentebedrag, waaruit volgt, dat de Staatsmijnen, beschouwd van het standpunt Staat-geldschieter, vanaf de oprichting in 1902 tot en met 31 December 1923 steeds aan den Staat der Nederlanden rente op rente hebben opgebracht van het in de Staatsmijnen gestoken kapitaal.”

Waar deze mededeelingen zeer nauw raken de rentabiliteit van dit staatsbedrijf, die in en buiten de Kamer meermalen een punt van debat is geweest, stel ik mij voor er enkele opmerkingen aan te wijden.

Wanneer wij de balans der Staatsmijnen van 31 December 1923 beschouwen, dan trekken de volgende posten in verband met bovenstaande aanhaling uit het verslag, onze aandacht:

1) Enkele essentiële zinsneden werden door mij gecurserveerd.

in het *actief*: Kassen met een saldo
van f 12,702,983,58
in het *passief*: Staat der Nederlanden met f 78,000,000,—
Winst- en verliesrekening f 6,240,000,—

In een noot aan den voet der balans wordt ten aanzien van het bedrag ad f 12,702,983,58 geconstateerd, dat niet minder dan f 10,313,668,48 van dit bedrag in 's Rijks schatkist is gestort, geheel in overeenstemming met de mededeeling voorkomende op bladzijde 1 van het verslag. Van een comptabel standpunt doet het eenigszins eigenaardig aan, dat het aan 's Rijks schatkist uitgekeerde bedrag op de balans paraisseert onder het hoofd „Kassen” waarin normaliter slechts worden opgenomen de contante of liquide middelen, waarover het bedrijf de vrije beschikking heeft. De eigenaardige constructie van dezen balanspost hangt samen met de financiële verhouding, waarin de Staatsmijnen zich ten opzichte van den Staat der Nederlanden bevinden.

De directie der Staatsmijnen beschouwt den Staat als den *alleenigen aandeelhouder* der Staatsmijnen, zoodat den Staat uitsluitend toekomt de netto-winst van het bedrijf. Deze verhouding wordt door de balans gereflecteerd niet alleen in den kapitaalpost „Staat der Nederlanden” ad f 78,000,000 maar ook in het saldo der winst- en verliesrekening op de balans voorkomende met f 6,240,000, welk bedrag voorstelt de winstuitkeering aan den Staat over 1923, zijnde 8 pCt. van het door den Staat in de Staatsmijnen gestoken kapitaal.

Feitelijk werd op deze winstuitkeering reeds geanticipeerd, door de stortingen in 1923 aan 's Rijks schatkist, welke deze winstuitkeering zelfs met ruim 4 millioen overtroffen hebben. Het ligt voor de hand, dat de Staatsmijnen in den loop van 1923 hun overtoollig kasgeld in 's Rijks schatkist hebben gestort ter latere verevening, doch indien dit zoo is, zou naar mijn meening het balansbeeld aan scherpte hebben gewonnen, indien dit feit duidelijk tot uitdrukking ware gebracht, door in het actief der balans, den post van ruim 10 millioen afzonderlijk onder het hoofd „Staat der Nederlanden in rekening-courant” op te voeren. Het strijdt met een der eerste beginselen van de balansleer, ongelijksoortige grootheden op de balans onder een hoofd van rekening samen te smelten, zelfs indien aan den voet der balans op deze onnatuurlijke combinatie gewezen wordt, zooals op de balans der Staatsmijnen is geschied.

Er is echter, zooals wij hierboven zagen uit eene aan het verslag ontleende passage nog eene andere opvatting omtrent de financiële verhouding tusschen Staat en Staatsmijnen, althans in abstracto, mogelijk, nl. die, waarbij men de Staatsmijnen beschouwt als een zelfstandig organisme, waarvan de Staat alleen de geldschietter is. De directie der Staatsmijnen staat, voor zoover ik kan nagaan, niet op dit standpunt, dat ook door de bestaande staatsrechtelijke verhoudingen niet gedekt wordt. Toch heeft de directie in haar jaarverslag tegemoet willen komen aan hen, die de financiële resultaten van het mijnbedrijf wenschen te beoordeelen van af het standpunt: Staat-geldschietter. Daartoe heeft zij in bijlage F van haar verslag opgenomen eene „Bijberekening van rente op rente over de kapitalen welke aan het Staatsmijnbedrijf sedert zijne oprichting op 1 Mei 1902 tot en met 31 December 1923 door den Staat der Nederlanden verstrekt zijn.”

Deze bijlage is bijzonder interessant omdat zij een uitstekend overzicht biedt over de kapitalisatie der Staatsmijnen sedert de oprichting van het Staatsmijnbedrijf.

De plaatsruimte laat niet toe om deze bijlage in haar geheel over te nemen, doch wel lijkt het mij gewettigd de cijfers der drie laatste jaren te laten volgen, omdat zij zoo duidelijk demonstreeren de finan-

ciële evoluties, die het Staatsmijnbedrijf in die jaren heeft ondergaan.

De schuld aan den Staat op 1 Januari
1921 bedroeg: f 68.393.777,38
Verstrekt door den
Staat in 1921 .. f 13.000.000,—
rente over 1921 van
f 13.000.000,— .. „ 328.687,50
rente over 1921 van
f 68.393.777,38 .. „ 3.419.688,85
f 16.748.376,35

af: winstsaldo 1920
f 3.900.000,—
rente over
1921
van idem „ 4.875,— f 3.904.875,— f 12.843.501,35

Saldo schuld 31 Dec. 1921 resp. 1
Jan. 1922: f 81.237.278,73
Rente over 1922 van f 81.237.278,73 .. „ 4.061.863,95

Schuld aan den Staat op 1 Januari
1923: f 85.299.142,68
rente over 1923 van:
f 85.299.142,68 f 4.264.957,15
af: winstsaldo 1922
f 1.000.000,—

rente over
1923
van idem „ 33.750,— „ 1.033.750,— „ 3.231.207,15
f 88.530.349,83

af: storting in 's Rijks schatkist
f 10.313.665,48
rente over 1923 van
idem „ 216.684,35 .. „ 10.530.349,83

Schuld aan den Staat op 31 December 1923: „ 78.000.000,—
Balanspost Staat der Nederlanden op
31 December 1923: f 78.000.000,—

Blijft voor rente op rente over 1902
t/m. 1923 Nihil.

Men zal mij wel willen toegeven, dat bovenstaande cijfers buitengewoon illustratief en leerzaam zijn, daar zij in een kort bestek den gang van zaken in de laatste jaren duidelijk weerspiegelen. Wij zien er uit, dat het jaar 1921 een jaar is geweest van groote expansie, althans van groote kapitaalbehoefte, waartoe zoowel uitbreidingswerken als prijsstijgingen haar deel zullen hebben bijgedragen. In het jaar 1922 zien wij geen winstsaldo verrekend van 1921 en evenmin kapitaalverrekening door den Staat. Deze beide feiten teekenen de depressie in 1921 begonnen en die ook het bedrijf in 1922 heeft gedrukt, hoewel dit jaar wederom met een bescheiden winstsaldo van 1 millioen kon worden afgesloten.

De cijfers van 1923 illustreeren het volledig herstel doordat de geheele volgens de theorie Staat-geldschietter achterstallige rente kon worden ingehaald en in 's Rijks schatkist gestort. Daardoor heeft het Staatsmijnbedrijf ten volle voldaan aan de verplichtingen van rentebetaling aan zijn geldschietter den Staat en wel tegen een rentevoet

oplopend van 3½ pCt. van 1902 t/m. 1915,
4 pCt. over 1916,
4½ pCt. over 1917,
tot 5 pCt. van 1918 t/m. 1923.

Het meermalen genoemde bedrag van f 10.313.655,48, dat in 1923 als a conto betaling in 's Rijks schatkist werd gestort, blijkt thans uit bovenstaande becijfering te zijn de resultante der berekening van rente op rente over de kapitalen aan het Staatsmijnbedrijf verstrekt, onder aftrek der winst-uitkeeringen. Men heeft deze op grond der theorie Staat-geldschietter berekende rente als uitkeering in eens aan den Staat in het jaar 1923 ten goede doen komen.

De conclusie die ten aanzien der rentabiliteit van het Staatsmijnbedrijf uit het bovenstaande te trekken

valt, ligt zoo voor de hand, dat hare formulering overbodig mag worden geacht. Het was ook niet mijne bedoeling in dit artikel het rentabiliteitsvraagstuk der Staatsmijnen in het bijzonder te belichten. Ik wilde slechts de aandacht vestigen op de eigenaardige administratieve constructie, welke geschapen werd door het feit, dat de Staatsmijnen de — volgens het beginsel Staat-geldschiet — achterstallige maar — volgens het beginsel Staat-eigenaar — niet verschuldigde rente, in 1923 in 's Rijks schatkist hebben gestort.

Waar de administratie en de balansen der Staatsmijnen gebaseerd zijn op de feitelijke verhouding van Staat-eigenaar, zijn meerdere oplossingen denkbaar zooals:

a. men beschouwt de surplus-storting boven de winstuitkeering als een storting in rekening-courant met den Staat;

b. men beschouwt haar als een terugbetaling op de kapitaalrekening, terwijl

c. als derde mogelijkheid open staat de surplus-storting te beschouwen als een super-dividend ter compensatie van het niet uitkeeren van winst in verschillende voorafgaande jaren.

Mijn voorkeur zou — onder zeker voorbehoud — uitgaan tot het laatste alternatief, omdat daarvoor niet alleen pleit het feit der voorafgaande dividendlooze jaren, maar ook het tegenwoordig tekort op onze Staatsbegroting. Waar men van alle zijden zoekt naar middelen en wegen om ten spoedigste tot een sluitende begroting te geraken, verdient de vraag overweging of het exceptioneel gunstige resultaat der Staatsmijnen over 1923 niet ten volle ten goede kan komen aan de Staatsrekening over 1924, teneinde het tekort van dat jaar althans met deze 4 miljoen te verminderen. Administratief zouden de Staatsmijnen daartoe of hunne afschrijvingen moeten reduceeren of hunne reserves moeten aanspreken, zelfs voor een klein gedeelte de „Reserve eigen risico ongevallenwet”. Het is zeer begrijpelijk, dat de directie der Staatsmijnen er niets voor gevoelt hare balans door verlaging der afschrijvingen of het aantasten der reserves te verzwakken. Maar aan de andere zijde grijnst het tekort op den gewonen Staatsdienst. Het is dus slechts de vraag, welke der twee kwaden is het kleinst. Waar de reserves zijn opgebouwd ten laste der winst- en verlies-rekening in het loopende en de voorafgaande jaren, is eene eventueele boeking ten gunste van den gewonen dienst der Staatsrekening in dezen tijd van financieele ebbe m.i. wel te verdedigen. Een voor de verdere ontwikkeling der Staatsmijnen vitaal belang wordt door deze boekingswijze, voor zoover ik kan zien, niet bedreigd. Alleen wanneer de vooruitzichten voor 1924 van dien aard zijn, dat de normale kapitaalrente niet verdiend zou worden, is het beter haar achterwege te laten.

J. J. M. H. NIJST.

BUITENLANDSCHE MEDEWERKING.

HET DAWES-PLAN EN WAT DAARNA KOMT.

Dr. Th. E. Gregory schrijft ons dd. 30 Augustus jl.:

Het wordt duidelijk, dat de aanneming van het Dawes-plan door den Rijksdag de ongerustheid en argwaan, die zoo duidelijke trekken zijn van den huidige toestand in het Britsche bedrijfsleven, niet heeft doen verdwijnen. Integendeel, ziet men de pers van hedenochtend door, dan blijkt dat een pessimistische stemming wijd verbreid is en naar het mij voorkomt is het hoogstwaarschijnlijk, dat de strijd over het tarief, die het vorig jaar werd gestreden met betrekking tot de quaestie van de economische eenheid van het Rijk, dit jaar opnieuw zal uitbreken, met dit verschil echter, dat thans het gevaar, voortvloeiend uit de herleving der Duitse concurrentie, de voornaamste rol zal spelen en hierbij zullen de protectionisten dit voordeel hebben, dat de meening in de arbeiderspartij zelf verdeeld is. Wat zijn de

oorzaken van deze golf van pessimisme? Totdat het succes van de Londensche conferentie verzekerd was, hield de pers zich druk bezig met erop te wijzen, welke de gevaren eener mislukking waren. Thans beleven wij een plotselingen ommekeer, welke bij bepaalde groepen zeer sterk is. Natuurlijk ligt hierin een irrationeel element, aangezien het begeerde niet zoo begeerenswaard meer blijkt nu het eenmaal is verkregen. Doch er zijn andere factoren in de situatie, die ernstiger dienen te worden beschouwd.

Om te beginnen is daar het gevoel, dat Duitschland bij de inflatie zeer wel gevaren is en daarom een nog geweldiger conculcure zal blijken, dan het vóór den oorlog was. Het is niet moeilijk om in het Dawes-rapport zelf passages te vinden, die dit gezicht op de economische positie van Duitschland schijnen te rechtvaardigen en het baart daarom geen verassing, dat een deel van de pers vraagt, waarom den Britschen belegerer verzocht zal worden aan Duitschland geld te leenen, teneinde het in staat te stellen nog gevaarlijker te zijn, dan het reeds is. Het is nutteloos deze groep critici erop te wijzen, dat het tijdstip, om bezwaren tegen een leening te opperen, er was toen het plan ter conferentie werd besproken en dat er op het oogenblik een moreele, zoo niet contractueele verplichting bestaat om de leening een „fair chance” te geven. Hoewel er, behalve dan in de kolommen der Northcliffe pers, van een bepaalde campagne tegen de ontworpen leening aan Duitschland geen sprake is, dient te worden erkend dat velen over de leening niet gerust zijn en dat daarom niet kan worden gezegd, dat haar succes is verzekerd, zelfs indien blijkt, dat de onderpanden ten genoegen van het syndicaat zijn.

Van grooter onmiddellijk belang is het feit, dat de recente werkloosheidsstatistieken uitgesproken teleurstellend zijn. De vakverenigingsindex, die tot 3,6 pCt. in Mei was gedaald (uitgezonderd machine-nijverheid en scheepsbouw), steeg tot 3,8 pCt. in Juni en maakte een sprong tot 4,3 pCt. in Juli. De cijfers der werkloosheidsverzekering toonen, dat het aantal mannelijke werkloozen van 790.000 per eind Juni tot 862.000 op 11 Augustus steeg en sindsdien nog wat is opgelopen. Een deel dezer stijging is seizoenbeweging en ten deele is zij het gevolg van de indirecte werking van de staking in de bouwvakken en in den jongsten tijd van die van de markt dragers van Covent Garden. Maar het is natuurlijk gemakkelijk deze factoren voor propaganda-doeleinden te verkleinen en verband te leggen tusschen deze cijfers en de afschaffing der McKenna-rechten en het verdwijnen van de anti-dumping duties. Doch hiervan afgezien is het betrekkelijk gemakkelijk de vraag te stellen, wat de positie van het Britsche bedrijfsleven zal zijn, wanneer Duitschland weder op de been komt, indien deze positie op het oogenblik al niet beter is dan zij is.

Een andere factor, die de openbare meening van streek maakt, is de mogelijkheid van een handelsverdrag tusschen Duitschland en Frankrijk. Reeds ter conferentie veroorzaakte deze mogelijkheid beroering in handelskringen en deze beroering is versterkt door het interview van den kanselier van de schatkist, dat in de Manchester Guardian verscheen en waarin Minister Snowden speciaal de aandacht vestigt op het gevaar voor de katoenindustrie, dat verschole ligt in het voorstel den vrijdom van invoerrecht te handhaven voor katoenen goederen uit den Elzas, na het verstrijken van den termijn, vastgesteld in het verdrag van Versailles. De vrees, dat een slag zou kunnen worden toegebracht aan het Britsche bedrijfsleven door een tractaat van dezen aard, is groot genoeg geweest om den premier ertoe te brengen, de instelling aan te kondigen van een speciale raadgevende commissie, verbonden aan het Departement van Buitenlandsche Zaken, die de ontwikkeling der dingen vanuit dit standpunt moet gadeslaan. Het is niet recht duidelijk wat deze commissie doen moet, dat niet zou kunnen

worden gedaan door de bestaande departementen. Bij eenig nadenken blijkt, dat het onderzoeken van de uitwerking van een verdrag op het Britsche bedrijfsleven een zaak is, waarin men zeer geoefend moet zijn, iets wat met zakenlieden nu niet bijzonder het geval is. De opdracht dezer commissie is niet bekend gemaakt en het is mogelijk, dat zij in werkelijkheid slechts is benoemd om de gevoelens in de zakenwereld te bevredigen. Ik moet erkennen dat het mij zeer moeilijk valt te denken, dat de beraadslagingen der commissie eenig nuttig resultaat zullen hebben.

Vanaf het standpunt van de politiek der arbeiderspartij is, de ongerustheid, waarvan de Miners' confederation zich de tolk heeft gemaakt, veel ernstiger.

De mijnwerkers hebben den eersten Minister gevraagd een deputatie te ontvangen en hebben daarbij duidelijk stelling genomen tegen het Dawes-rapport, doordat zij practisch een ultimatum hebben gesteld van dezen inhoud, dat zij niet bereid zijn zich neer te leggen bij eenig economisch verlies, dat hun industrie van de werking van het plan zal lijden. Zij hebben niet alleen bezwaar tegen de voortzetting van de leveringen in natura; voorzoover deze bestaan uit steenkolen, doch het schijnt dat zij zich evenzeer verzetten tegen ieder plan, waardoor de oude betrekkingen tusschen de Lotharingsche ijzer- en staal-industrie en die in het Ruhrbekken zouden worden hersteld. De Britsche steenkolenmijnbouw was een der weinige takken van bedrijf, welke direct voordeel van de Ruhrbezetting hadden en onlangs vestigde ik nog de aandacht op den dalenden export van steenkolen uit Engeland. Het lijdt geen twijfel, dat de steenkolenindustrie zich in een werkelijk moeilijke positie bevindt. In bepaalde districten weigeren de werkgevers eenvoudigweg de hoogere loonen te betalen, die onder de jongste overeenkomst zijn opgelegd, terwijl het aantal werklooze mijnwerkers aanzienlijk is gestegen. De vakverenigingsindex was eind Juli 3,4 pCt. hooger dan een jaar geleden en 2,7 pCt. hooger dan een maand tevoren. Er is dus reden voor de bezorgdheid, waarvan de mijnwerkers blijk geven. Doch indien iedere industrie bezwaren gaat maken tegen het betalen van herstelvergoedingen in de producten, die zij zelf voortbrengt, is er meteen een eind aan de geheele quaestie.

Welke de gevaren ook mogen zijn, waaraan het Britsche bedrijfsleven in de toekomst kan zijn blootgesteld, over het hoofd wordt steeds gezien, dat er nog aanzienlijke ruimte voor verbetering in den Britschen handel bestaat, alvorens het niveau van het laatste jaar van voor den oorlog weder is bereikt. De jongste cijfers, door den Board of Trade uitgegeven, toonen dit duidelijk genoeg aan. De invoer uit Duitschland bedroeg in 1913 bijna 11 pCt. van het totaal; in dat eindigend 30 Juni 1924 siechts 3 pCt. Daar de percentages van Nederland, Frankrijk en België ook gedaald zijn is deze achteruitgang niet uitsluitend een quaestie van herverdeeling van den handel. De Britsche uitvoeren naar Duitschland zijn eenigszins beter. Onze export in 1913 was bijna 8 pCt. van het geheel en thans even 6 pCt. Dus zelfs indien de invoeren uit Duitschland aanzienlijk stegen zouden wij ons slechts weder bevinden in den toestand van voor den oorlog.

De zenuwachtigheid der regeering is gemakkelijk te begrijpen. De zakenwereld heeft de voorgestelde leening aan Rusland, welke de Britsche regeering zal garanderen, zeer slecht ontvangen. Het is waar, dat deze leening nog in de toekomst ligt, aangezien voorwaarde is het sluiten van een nieuw tractaat, dat de positie van den Britschen houder van keizerlijk Russische fondsen en gemeente-obligaties regelt, zoowel als de vaststelling van de totale som, te betalen met betrekking tot algemeene aanspraken (een belangrijk punt is, dat het voorgestelde nieuw tractaat niet schijnt af te hangen van de regeling der aanspraken van de onteigende eigenaren van gena-

tionaliseerde goederen). In zakenkringen wordt echter betoogd, dat de regeering afbreuk heeft gedaan aan de positie der obligatiehouders door toe te geven, dat de financieele en economische positie der Unie de volledige voldoening der onderhavige aanspraken onmogelijk maakt. Het verdrag, zegt men, regelt feitelijk niets en verzwakt de moreele positie van de crediteuren. Het is daarom niet onmogelijk, dat de regeering zich tegenover een krachtige oppositie gesteld zal zien, wanneer het het huidig verdrag aan het parlement ter ratificatie voorlegt. Indien zij de zakenwereld aan haar zijde kan houden voor zoover het het Dawes-rapport en zijn consequenties aangaat, kan zij met te meer gerustheid de zeer onzekere vooruitzichten van haar Russische politiek onder de oogen zien.

T. E. GREGORY.

AANTEKENINGEN.

De Indische Staatsfinanciën. — Als publicatie No. 16 van de Vereeniging voor Studie van Koloniaal Maatschappelijke Vraagstukken verscheen onlangs een verhandeling van den Indischen thesaurier-generaal, den heer C. van den Bussche, over het verloop van 's lands financiën in de laatste jaren en de verwachtingen daaromtrent voor de naaste toekomst. Op heldere en overzichtelijke wijze wordt het onderwerp behandeld, toegelicht door een groot aantal duidelijke grafieken. Uiteraard vertoont het cijfermateriaal groote verwantschap met dat van de Indische millioenennota bij het ontwerp-begrooting voor 1925, waarvan de heer Putman Cramer in de nummers van 9 en 16 Juli jl. een overzicht gaf. Volstaan zij hier derhalve met het afdrucken der conclusies waartoe de heer Van den Bussche komt, en die als volgt luiden:

Wanneer na kennisneming van het verloop der talrijke factoren, die gezamenlijk den huidige financiëelen toestand beheerschen, getracht wordt tot een eindconclusie te komen, dringen een viertal feiten naar den voorgrond.

Allereerst wordt dan duidelijk, dat onder den invloed van prijsstijgingen en als gevolg van een zekere overschatting van de snelheid der economische ontwikkeling, waarnaar ten slotte de uitbreiding en intensivering van de overheidstaak nauwkeurig moet worden georiënteerd, de landsuitgaven een ondragelijke hoogte hadden bereikt.

Verder blijkt dat in 1922 en 1923 over de geheele lijn krachtig naar vermindering van die uitgaven is gestreefd, waardoor de zuivere landsuitgaven belangrijk zijn teruggelopen en de saldi uit de monopolies, producten en bedrijven verbeterden en dat het in 1924 en 1925 mogelijk zal zijn de landsuitgaven opnieuw, zij het in mindere mate, tot een lager peil terug te brengen.

In de derde plaats is kenmerkend, dat reeds in de jaren der prijsstijging, maar evenzeer in de daarop volgende jaren maatregelen zijn getroffen, waardoor alle landsinkomsten aanzienlijk stegen. Deze maatregelen lagen in hoofdzaak op het gebied van de belastingwetgeving, doch strekten zich evenzeer uit tot vergoedingen en retributies, waarop het land voor bijzondere prestaties aanspraak kan doen gelden. Bij beschouwing van de lijnen, waardoor de uitkomsten voor 1922 en 1923 en de verwachtingen voor 1924 en 1925 zijn aangegeven, blijkt echter dat een belangrijke en snelle opvoering van alle landsontvangsten in de eerstvolgende jaren stellig niet mag worden verwacht.

Het vierde belangrijke feit is, dat als gevolg weer van de teleurstellende financieele uitkomsten van de jaren na 1917 de schuldenlast buitengemeen is opgelopen en — voor zoover reeds in vaste leeningen omgezet — een zwaren last op de komende budgetten heeft gelegd.

Dit alles stemt tot nadenken en voorzichtigheid. Door nauwkeurige uitvoering van reeds aangekondigde en ten deele verwezenlijkte bezuinigingsmaatregelen zal in 1924 en 1925 zorg gedragen moeten worden, dat de werkelijke uitgaven beneden de bij de begrooting toe te stane crediten blijven en ten aanzien van den verderen uitbouw van de landshuishouding — zoowel door verbetering van de organen, welke haar dragen als door kapitaalvastlegging — zal dezelfde bezadigheid en matiging zijn te betrachten, als in de laatste jaren het financieel beleid kenmerkten.

De Bandoengsche Jaarbeurs. — Dit instituut, waarover in deze kolommen voor eenigen tijd

geleden werd gediscussieerd,¹⁾ blijft in Indië de pen-
nen in beweging houden. In ons nummer van 13
Augustus gaven wij de opinie van „De Locomotief”
weer. Thans treffen wij in „De Indische Telegraaf” een
beschouwing aan van den heer B. J. Krol, oud-
gedelegeerde van het jaarbeursbestuur, waaraan wij
de volgende passages ontleenen:

Ieder bezoeker, die zich de moeite getroost heeft zijne
oogen den kost te geven, moet hebben opgemerkt, dat
de laatste jaarbeurs als zoodanig (de uitmuntend geslaagde
en zeer interessante theetentoonstelling blijve hier buiten
beschouwing) eene hoog ernstige mislukking is ge-
weest, eene mislukking van dien aard, dat volkomen de
vraag gewettigd is, of het jaarbeursbestuur maar niet
verstandig zoude doen alle verdere pogingen in de rich-
ting van jaarbeursorganisatie kortweg te staken en het
instituut openlijk te brengen tot het niveau waarop het
practisch toch reeds geheel beland is, nl. op dat van
eene pasar gambir (Indische Kermis), zonder meer.

Door een dergelijke daad zal de instelling, die in het
huidige klee langzamerhand een paskwil geworden is,
stijgen in de oogen van velen, die zich daarvan thans
afzijdig houden, wijl zij zich niet kunnen vereenigen
met eene propaganda, die ons in het buitenland belache-
lijk maakt en een zeer verkeerden indruk wekt ten op-
zichte van de werkelijk commercieele en industriele mo-
gelijkheden in deze gewesten. Hetgeen verleden jaar met
de Australische exposanten is geschied, moge een vinger-
wijzing voor het bestuur zijn, niet langer voort te gaan
met het maken eener reclame, die voor de buitenlanders
en onze moederlandsche exporteurs en fabrikanten in-
clusis, wanneer zij er zich door tot deelneming laten ver-
leiden, slechts teleurstelling opleveren moet en als ge-
volg daarvan onze handelsreputatie ernstig schade be-
rokkend wordt.

En verder:

Bandoeng is geen stad voor een jaarbeurs, kan dit ook
nimmer worden, omdat de noodzakelijke factoren voor
een welslagen er totaal ontbreken en ook niet kunnen
worden aangebracht. Bandoeng is in de eerste plaats een
stad van ambtenaren en militairen en in de tweede plaats
is zij veel te ver gelegen van de werkelijk commercieele
centra van Java, Batavia, Semarang en Soerabaja. Die
bezwaren kunnen eenvoudig niet worden ondervangen.

De rest van het artikel is hieraan evenredig.

„De Indische Post” uit zich in gelijken geest. De
Beurs heeft volgens dit blad haar eigen oordeel ge-
veld: als een soort „Kermesse d'été” voldoet zij aan
een — zij het dan ook nog niet eens geprononceerde-
behoefte, als werkelijke Jaarbeurs is zij een volkomen
fiasco gebleken.

*Bankmoeilijkheden in en Staatsfinanciën
van Noorwegen.* — In zijn rapport over 1923
wijdt de Britsche Commercial Secretary te Christiania
o. m. aandacht aan de bankcrisis in en de openbare
financiën van Noorwegen.

Toen de huidige deflatieperiode inzette, stelde de
Bank van Noorwegen zich op het standpunt, dat
financieele steun verleend behoorde te worden aan
banken, wier positie door de algemeene waardedaling
in gevaar was gebracht, ten einde hen in staat te
stellen door de moeilijkheden heen te komen. Der-
halve werden van tijd tot tijd groote bedragen door
den Staat, de Bank van Noorwegen en leidende
particuliere bankiers voorgeschoten voor de recon-
structie van talrijke bankinstellingen, waaronder in
1922 ook de Centralbanken for Norge en Forenings-
banken voorkwamen. Het doorzetten dezer politiek
zou natuurlijk een stijgenden druk op de hulp-
middelen van de betrokken partijen beteekenen, totdat
de crisis voorbij zou zijn, doch indien zij tot een
goed einde kon worden gebracht, zou veel gered
worden, wat anders wellicht verloren zou gaan. Toen
echter in het midden van Januari 1923 geruchten
met betrekking tot de positie van bepaalde banken
de ronde begonnen te doen, ontstond twijfel ten aan-
zien van de vraag, of de reconstructies wel permanent
en bevredigend zouden zijn, welke twijfel, nieuw

voedsel ontvangende van de gebeurtenissen in verband
met de Danske Landmansbank, een nieuwen prikkel
beteekende voor het wegtrekken van saldi bij banken,
die men niet meer vertrouwde.

De toestand ontwikkelde zich snel en ten slotte
ging men over tot het samenstellen van de veel-
omstreden, tijdelijke wet van 24 Maart 1923, die
bepaalt, dat een bank, welke haar deuren heeft ge-
sloten, met goedkeuring van den Minister van Finan-
ciën, onder openbaar beheer kan worden gesteld voor
perioden van telkens een jaar, gedurende welke zij
het voordeel van een moratorium geniet. Volgt toch
een bankroet, dan gaan de verplichtingen, aangegaan
onder overheidsbeheer, vóór de oude, d. w. z. als zeker-
heid geldt de tegenwaarde van oude deposito's, welke
aldus het aansprakelijk kapitaal vormen, voor zoover
het nieuwe transacties betreft. Over oude deposito's
moet gedurende de beheersperiode een rente van
2 pCt. beneden het bankdisconto vergoed worden.
Men kan deze tegoeden slechts wegtrekken voor zoover
de Raad van Beheer meent, dat dit noodzakelijk is,
gegeven de persoonlijke omstandigheid van den deposant
en zijn bestaansmiddelen. (Een wijziging van 29 Juni
verleende den Minister van Financiën bevoegdheid
ook in andere gevallen tot terugbetaling over te
gaan). Op deze wijze terugbetaalde sommen mogen
het bedrag niet overschrijden, waarop in geval van
faillissement met zekerheid kan worden gerekend.
Men meende, dat op deze wijze zonder aantrekking
van nieuw kapitaal den in moeilijkheden verkeerenden
banken een veilige toevlucht werd geboden, waarin
zij rustig orde op hun zaken konden stellen, ten
einde het bedrijf te hervatten of om geleidelijk te
liquideeren; voorts dat de rampspoedige gevolgen voor
handel en industrie van een plotselinge intrekking van
credieten zou worden vermeden en dat per saldo
de oude crediteuren bij de regeling wel zouden varen.

Beweerd wordt echter, dat de wet de onvoorzien-
uitwerking had, het wegtrekken van saldi bij banken,
die door hun cliënten niet vertrouwd werden, te
bevorderen, daar deze vreesden, dat hun deposito's
voor onbepaalde tijd zouden worden bevroren. Vier
banken vroegen om openbaar beheer voor einde Maart
en 11 in April. Onder de laatste waren de Forenings-
banken, die, doordat haar liquide middelen was weg-
getrokken, hun betalingen staakten op 24 April en
Centralbanken for Norge, die gedwongen was den
volgenden dag hetzelfde te doen. Het vertrouwen
van het publiek was door deze tweede crisis bij de
grootste twee banken ernstig geschokt en kleine
deposanten trokken in zoodanigen omvang hun te-
goeden weg, dat het in sommige gevallen een run
scheen. De opwinding bedaarde in een paar dagen,
doch nog geruimen tijd daarna hielden zenuwachtige
lieden hun kasmiddelen thuis, inplaats van hen bij
een bank te plaatsen. Van de wet van 24 Maart, die
het voorwerp is van veel critiek en strijd, beweren
de ontwerpers, dat zij de situatie op het kritieke
moment heeft gered. 27 banken, waaronder 6 spaar-
banken werden in 1923 onder overheidsbeheer ge-
plaatst, de meeste tusschen Maart en Juni. Het is
op het oogenblik nog onzeker, welke stappen met
betrekking tot hun liquidatie of reconstructie geno-
men zullen worden. Het totale verlies van Forenings-
banken werd in April 1923 op 105 miljoen kronen
geschat, terwijl omtrent de verliezen van Central-
banken for Norge nog geen raming is gepubliceerd.

De zenuwachtige belangstelling, waarmede de ont-
wikkeling van de bankcrisis gedurende de eerste zes
maanden van 1923 werd gevolgd, richtte zich later
op de financieele moeilijkheden van den staat. De
noodzakelijkheid van bezuiniging was reeds lang
duidelijk en het Storting benoemde in Augustus 1922
een commissie om de mogelijkheid van de vermin-
dering der Staatsuitgaven door vereenvoudiging van
den staatsdienst en andere bezuiniging te onderzoeken.
Het overnemen van de aanbevelingen der commissie,

¹⁾ Verg. pp. 34, 224 en 248 van dezen jaargang.

hetgeen in de begroting van 1924/25 geschiedde, beteekende een jaarlijksche besparing van verscheidene miljoenen kronen, doch meer drastische maatregelen zijn vereischt en aandacht wordt thans gewijd aan de mogelijkheid, uitgaafposten te verminderen, wier omvang wordt beheerscht door vroegere begrotingen en die niet kunnen worden veranderd dan door een besluit van het Storting. Is bezuiniging noodzakelijk, hetzelfde is het geval met het vinden van nieuwe bronnen van inkomsten, ten einde den achteruitgang der middelen te compenseeren. Onder de bestaande economische omstandigheden scheen het gevaarlijk zoo niet nutteloos, de directe belastingen te verhoogen en de Regeering ging derhalve over tot verhooging der invoerrechten, waaruit een meerdere opbrengst van ongeveer 60 miljoen kronen per jaar wordt verwacht. Voorts dient te worden voorzien in tekorten, welke in hoofdzaak het gevolg waren van het niet ontvangen der geraamde ontvangsten uit belastingen, welke tekorten over 1920/21 en 1921/22 samen 129,1 miljoen kronen bedroegen, terwijl het tekort op de begroting 1922/23 ongeveer 15 miljoen kronen wordt geraamd. In verband hiermede en ten einde den Staat aan een werkkapitaal van 50 miljoen kronen te helpen vroeg en kreeg de Regeering in Juli machtiging een leening van 250 miljoen kronen uit te geven, waarvan het grootste deel dient voor vermindering van de vlotende schuld, welke ongeveer 156 miljoen kronen bedraagt.

Hoewel de omstandigheden van het oogenblik het voor den Minister van Financiën, die tevens Eerste Minister is, noodzakelijk maakten te leenen ter dekking van uitgaven voor improductieve doeleinden, waartoe onder zijn voorgangers was besloten, ligt het niet in zijn bedoeling met deze politiek voort te gaan en zijn de ramingen voor 1924/25 geschied met het oog op het verzekeren van voldoende inkomsten voor de loopende uitgaven en den dienst der Nationale Schuld. Zulks is niet mogelijk geweest zonder uitgaven tot een bedrag van 391,5 miljoen kronen voor te stellen, d.i. 87,7 miljoen kronen meer dan 1923/24. Hieronder is echter 114,7 miljoen kr. in verband met de Nationale Schuld begrepen (het vorig jaar 57 miljoen), 30 miljoen wegens het tekort 1922/23, dat 95 in plaats van 65 miljoen bedroeg en ongeveer 10,9 miljoen om verschillende verplichtingen, uit vorige begrotingen voortvloeiende, na te komen. Los van deze nieuwe posten, samen ongeveer 98,6 milli-
 onbedragende, is de raming dus ongeveer 11 miljoen kr. lager. Ten einde de begroting in evenwicht te brengen is het noodig geweest naar nog andere bronnen van inkomsten om te zien en de Regeering stelt voor de prohibitiewet te wijzigen, ten einde te kunnen overgaan tot de invoering en verkoop onder staatscontrôle van spiritualiën voor gewone consumptie, waarvan een jaarlijksche opbrengst van 36 miljoen kronen verwacht wordt.

MAANDCIJFERS.

RIJKSPOSTSPAARBANK.

MEI	1922	1923	1924
Inlagen	f 11.040.001	f 9.198.495	f 10.096.030
Terugbetalingen ...	„ 10.969.625	„ 10.877.694	„ 11.616.671
Tegoed der inleggers op ultimo	„ 284.065.851	„ 293.281.590	„ 299.717.988
Nom. bedr. der uitst. staatsschuldboekjes op ultimo	„ 44.827.600	„ 44.552.500	„ 45.589.150
Spaarbankboekjes:			
Aantal nieuw uitgegeven	9.504	8.536	8.157
Aantal geheel afbetaald	9.404	9.388	8.017
Aantal in omloop op ultimo	1.922.943	1.937.430	1.957.842

STATISTIEKEN EN OVERZICHTEN.

N.B. *** beteekent: Cijfers nog niet ontvangen.

GELDKOERSEN.

BANKDISCONTO'S.

Ned. Bk.	{ Disc. Wissels. 5 24 Jan. '24	{ Zwits. Nat. Bk. 4 16 Juli '23
	{ Bel. Binn. Eff. 5 24 Jan. '24	{ N. Bk. v. Denem. 7 17 Jan. '24
	{ Vrsch. in R.C. 6 24 Jan. '24	{ Zweedsche Rbk 5 8 Nov. '23
Javasche Bank	... 3 1 Aug. '09	Bank v. Noorw. 7 9 Nov. '23
Bank van Engeland	4 5 Juli '23	Bk. v. Tsjecho-slowakijë ... 6 27 Mei '24
Duitsche Rijksbk.	10 29 Dec. '23	N. Bk. v. O'rijk 15 12 Aug. '24
Bank v. Frankrijk	6 17 Jan. '24	N. Bk. v. Hong. 10 30 Juni '24
Belgische Nat. Bnk.	6 14 Feb. '24	Fed. Res. Bank N.Y. 3 8 Aug. '24
Fed. Res. Bank N.Y.	3 8 Aug. '24	Bank v. Italië 5 11 Juli '22
Bank van Spanje	... 5 23 Mrt. '23	Z.-Afr. Res. bnk 6

OPEN MARKT.

Data	Amsterdam		Londen	Berlijn	Parijs	N. York
	Part. disconto	Prolongatie	Part. disconto (3 mnd.)	Part. disconto	Part. disc.	Call-money
30 Aug. '24	2 1/8 - 3/8	2 3/4 - 3 1/4	3 3/4 - 7/8	—	—	2 - 1/4 1)
25-30 A. '24	2 1/8 - 3/8	2 1/2 - 3	3 3/4 - 7/8	—	—	2 - 1/4
18-23 „ '24	2 - 1/8	2 - 3/4	3 3/4 - 1/8	—	—	2 - 1/4
11-16 „ '24	2	2 1/4 - 1/2	3 3/4 - 7/8	—	—	2 - 1/4
27A.-1 S. '23	—	2 1/4 - 3 1/4	3 1/8 - 1/8	—	—	4 1/2 - 5 3/4
28A.-2 S. '22	2 1/2 - 3	2 1/2	2 1/2 - 3/4	—	—	4 - 5 1/2
20-24 Jli '14	3 1/8 - 3/16	2 1/2 - 3 1/4	2 1/2 - 3/4	2 1/8 - 1/2	2 1/2	1 3/4 - 2 1/2

1) Noteering van 29 Augustus.

WISSELKOERSEN.

WISSELMARKT.

Voor de meeste koersen valt nog niet veel verandering te melden. Londen bleef eerst op ca. 11,59 staan; Vrijdagmiddag kwam onverwacht een groote vraag voor Amerikaanse rekening, die den koers tot 11,63 deed oploopen; slot 11,60%. Dollars 2,58—2,58 3/8. Parijs na een kleine voorbijgaande hausse 13,90—14,20—14,01 1/2; België verbeterde van 12,85 tot 13,15, in verband met de nieuwe leening. Voor Zwitsersche francs was wat meer belangstelling; het slot was 48,62 1/2. Bij de Scandinavische deviesien valt allereerst de groote rijzing van den Deenschen Kroon op; van 41,75 kwam de koers na 42,60 op 42,35. Stockholm 68,60—68,80—68,60. Kristiania 35,60—35,70. Marken 61,30—61,50. Oostenrijk 36 3/8—36 3/8. Italië na 11,37 1/2—11,45. Spanje liep tot 34,17 1/2 terug; slot 34 1/4. Lei bleven vast 127 1/2.

Voor Buenos-Aires bestond veel vraag; slot 90%, eerdere geld.

30 Augustus 1924.

KOERSEN IN NEDERLAND.

Data	Londen *)	Berlijn *)	Weenen *)	Parijs *)	Brussel **)	New York **)
25 Aug. 1924	11.59 3/8	0.61 3/8	0.0036 3/8	14.05	12.90	2.57 1/8
26 „ 1924	11.59	0.61 3/8	0.0036 1/2	14.—	12.90	2.58
27 „ 1924	11.59 1/2	0.61 3/8	0.0036 3/8	14.01 1/2	12.95 1/2	2.58
28 „ 1924	11.58 3/8	0.61 1/2	0.0036 3/8	13.95	12.90	2.58 1/4
29 „ 1924	11.59 1/8	0.61 1/2	0.0036 3/8	14.02 1/2	12.94 1/2	2.58 7/16
30 „ 1924	—	—	—	—	—	—
Laagste d.w. 1	11.57 3/8	0.61	0.0036	13.70	12.72 1/2	2.57 3/4
Hoogste „ „ 1	11.63	0.61 3/4	0.0036 3/4	14.32 1/2	13.25	2.58 1/8
22 Aug. 1924	11.59 1/2	0.61 1/2	0.0036 3/8	13.92 1/2	12.81	2.57 1/2
15 „ 1924	11.62 1/2	0.60 3/8	0.0036 3/8	14.57 1/2	13.35 1/2	2.55 3/8
Muntpariteit	12.10	59.26 3)	50.41	48.—	48.—	2.48 3/4

*) Noteering te Amsterdam. **) Noteering te Rotterdam.

1) Particuliere opgave.

2) Gulden per biljoen Mark. 3) Gulden per 100 Mark.

Data	Stockholm *)	Kopen-hagen *)	Chris-tiantia *)	Zwit-serland *)	Spanje 1)	Batavia 1) telegrafisch
25 Aug. 1924	68.50	41.75	35.70	48.35	34.30	97 3/8
26 „ 1924	68.60	41.75	35.65	48.35	34.25	97 3/8
27 „ 1924	68.60	41.80	35.50	48.40	34.20	97 1/8
28 „ 1924	68.65	41.75	35.60	48.50	34.20	97 3/8
29 „ 1924	68.75	42.25	35.60	48.65	34.25	97 3/8
30 „ 1924	—	—	—	—	34.35	97 3/8
L'ste d. w. 1)	68.45	41.60	35.50	48.25	34.15	97 3/8
H'ste „ „ 1)	68.90	42.60	35.80	48.75	34.50	97 3/8
22 Aug. 1924	68.50	41.80	35.75	48.35	34.35 2)	97 3/8
15 „ 1924	68.15	41.55	35.75	48.32 1/2	34.55 3)	97 1/8
Muntpariteit	66.67	66.67	66.67	48.—	48.—	100

*) Noteering te Amsterdam. 1) Particuliere opgave.

2) Noteering van 23 Augustus. 3) Idem van 16 Augustus.

KOERSEN TE NEW YORK.

Data	Cable Lond. (in \$ per £)	Cable Parijs (in cts. p. fr.)	Cable Berlijn (in cts per biljoen Mark)	Cable Amsterdam (in cts. p. gld.)
30 Aug. 1924	4,4900	5,40	23 ⁷ / ₈	38,70
Laagste d. week	4,4850	5,39	23 ⁷ / ₈	38,70
Hoogste " "	4,5100	5,52	23 ⁷ / ₈	38,74
23 Aug. 1924	4,4837	5,54	23 ⁷ / ₈	38,67
16 " 1924	4,5512	5,71	23 ⁷ / ₈	39,15
Muntpariteit ...	4,8667	19,30	23,81 ¹ / ₄	40 ⁹ / ₁₀

1) In ct. per Mark.

KOERSEN VAN DE VOLGENDE PLAATSEN OP LONDEN

Plaatsen en Landen	Noteerings-eenheden	16 Aug. 1924	23 Aug. 1924	25/30 Aug. '24 Laagste/Hoogste	30 Aug. 1924
Alexandrië	Piast. p. £	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ¹⁵ / ₃₂	97 ⁹ / ₈	97 ⁹ / ₈
*Bangkok	Sh. p. tical	1/10	1/10	1/10	1/10
B. Aires 1)	d. p. \$	40 ⁵ / ₈	41 ¹ / ₈	41 ¹ / ₁₆	42
Calcutta	Sh. p. rup.	1/5 ³ / ₃₂	1/5 ⁵ / ₁₆	1/5 ¹ / ₈	1/5 ¹² / ₃₂
Constantin.	Piast. p. £	847 ¹ / ₂	837 ¹ / ₂	835	850
Hongkong	Sh. p. \$	2/4 ³ / ₈	2/4 ⁷ / ₁₆	2/4 ¹ / ₄	2/5
Lissabon 1)	d. per Mil.	1 ¹ / ₂	1 ¹⁷ / ₃₂	1 ¹ / ₂	1 ⁵ / ₈
Madrid	Peset. p. £	33.63	33.71 ¹ / ₂	33.69	33.90
Mexico	d. per \$	29.50	29	29	29 ¹ / ₂
Milaan	Lires p. £	100 ⁵ / ₈	101 ¹ / ₈	101	101 ³ / ₄
Montevideo 1)	d. per \$	41 ¹ / ₂	42	42 ¹ / ₂	43 ¹ / ₈
Montreal	\$ per £	4.55 ⁷ / ₈	4.48 ¹ / ₈	4.47 ⁹ / ₈	4.50 ⁵ / ₈
Praag	Kr. p. £	152 ¹ / ₂	149 ¹ / ₂	148 ¹ / ₂	150 ¹ / ₂
R.d. Janeiro 1)	d. per Mil.	5 ¹ / ₂	5 ³ / ₈	5 ⁹ / ₃₂	5 ¹ / ₂
Shanghai	Sh. p. tael	3/2 ¹ / ₂	3/3 ¹ / ₁₆	3/2 ³ / ₄	3/4 ¹ / ₈
Singapore	id. p. \$	2/4 ¹ / ₁₆	2/4 ¹ / ₁₆	2/4	2/4 ¹ / ₈
Valparaiso 2)	peso p. £	43.90	43.90	44.20	44.10
Yokohama	Sh. p. yen	1/9 ²⁹ / ₃₂	1/10 ¹ / ₈	1/9 ¹⁵ / ₁₆	1/10 ¹ / ₈

* Koersen der voorafgaande dagen. 1) Telegrafisch transfert. 2) 90 dg.

NOTEERING VAN ZILVER.

	te Londen N. York		te Londen N. York
30 Aug. 1924	34 ⁵ / ₈	68 ³ / ₄	1 Sept. 1923
23 " 1924	34 ⁵ / ₁₆	68 ¹ / ₈	2 Sept. 1922
16 " 1924	33 ¹ / ₈	68 ¹ / ₈	20 Juli 1914

NEDERLANDSCHE BANK.

Verkorte Balans op 2 Sept. 1924.

Activa.		
Binnenl. Wis-sels, Prom., enz. in disc.	H.-bk. f 93.581.920,43 B.-bk. " 27.942.959,68 Ag.sch. " 45.100.999,10	f 166.625.879,21
Papier o. h. Buiten in disconto	Idem eigen portef. f 58.295.556,—	
Af: Verkocht maar voor de bk. nog niet afgel.		58.295.556,—
Beleeningen incl. vrsch. in rek.-crt. op onderp.	H.-bk. f 89.126.517,34 B.-bk. " 12.730.814,22 Ag.sch. " 82.030.107,82	f 183.887.439,38
Op Effecten	f 174.838.929,73	
Op Goederen en Spec.	9.048.509,65	183.887.439,38
Voorschotten a. h. Rijk		12.677.736,04
Munt en Muntmateriaal	Munt, Goud f 56.241.230,— Muntmat., Goud " 475.269.922,97	f 531.511.152,97
Munt, Zilver, enz.	11.739.250,21	
Muntmat., Zilver		543.250.403,18
Effecten	Bel. v. h. Res. fonds f 5.644.378,37 id. van 1/8 v. h. kapit. " 3.969.548,68	9.613.927,05
Geb. en Meub. der Bank		108.120.087,46
Diverse rekeningen		f 1.087.683.528,32
Passiva.		
Kapitaal	f 20.000.000,—	
Reservefonds	5.655.237,53	
Bijzondere reserve	8.235.000,—	
Bankbiljetten in omloop	999.206.070,—	
Bankassigtiën in omloop	1.390.208,11	
Rek.-Cour. f Het Rijk		
saldo's: { Anderen " 44.317.798,68		44.317.798,68
Diverse rekeningen		8.879.214,—
		f 1.087.683.528,32
Beschikbaar metaalsaldo	f 333.668.834,87	
Op de basis van 2/5 metaaldekking	" 124.746.019,52	
Minder bedrag aan bankbiljetten in omloop dan waartoe de Bank gerechtigd is.	" 1.668.344.170,—	

NED. BANK 2 Sept. 1924. Voornaamste posten in 000.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Beschikb. Metaal-saldo	Dek-kings perc.
2 Sept. '24	531.511	11.739	999.206	45.708	333.669	52
25 Aug. '24	531.511	11.834	945.735	52.764	343.047	54
18 " '24	531.511	11.499	952.934	55.645	340.696	54
11 " '24	531.511	11.178	963.973	55.104	338.275	53
4 " '24	531.511	10.925	982.452	45.697	336.208	53
28 Juli '24	531.511	10.883	963.504	75.094	334.076	52
21 " '24	531.511	10.548	963.023	82.096	332.437	54
3 Sept. '23	581.791	10.505	966.693	42.423	389.783	59
4 Sept. '22	605.955	8.762	984.909	26.126	411.769	60
25 Juli '14	162.114	8.228	310.437	6.198	43.521	54

Data	Totaal bedrag disconto's	Hiervan Schatkist-promessen rechtstreeks	Beleeningen	Papier op het buitenland	Diverse rekeningen 2)
2 Sept. 1924	166.626	38.000	183.887	58.296	108.120
25 Aug. 1924	129.930	—	177.296	67.434	108.112
18 " 1924	69.072	—	180.707	69.072	110.610
11 " 1924	137.083	—	186.783	76.006	103.528
4 " 1924	138.819	—	193.892	93.694	85.956
28 Juli 1924	137.665	—	198.776	95.283	90.661
21 " 1924	142.182	—	199.023	92.379	95.058
3 Sept. 1923	165.330	22.000	145.921	52.577	64.579
4 Sept. 1922	178.247	30.000	124.839	74.439	27.038
25 Juli 1914	67.947	14.300	61.686	20.188	509

1) Op de basis van 2/5 metaaldekking. 2) Sluitpost activa.

STAND VAN 's RIJKS KAS.

Vorderingen	25 Aug. 1924	2 Sept. 1924
Saldo bij Nederl. Bank	f 12.729.968,57	—
Saldo bij betaalmeesters	5.475.246,67	f 3.441.096,82
Voorschot op ult. Juli 1924 aan de gemeenten op voor haar door Rijk te heffen gem. ink. bel. en opcenten op Rijksink. bel.	40.792.259,05	40.792.259,05
Voorsch. aan de koloniën	98.525.224,07	101.500.306,78
Voorsch. a. h. buitenland	221.960.439,73	219.300.753,10
Uitbetal. aan rek.houders v. d. postch.- en girod.	122.699.887,46	122.895.481,99
Daggeldleeningen tegen onderp. v. schatk.papier	5.000.000,—	—
Verplichtingen.		
Voorsch. door de Ned. Bank Schatkistbilj. in omloop 1)	f 200.865.000,—	f 13.251.559,09
Schatkistprom. in omloop	182.270.000,—	206.143.000,—
Waarv. direct bij Ned. Bk.	—	199.240.000,—
Zilverbons (met inbegrip v. de bedragen bij de betaalmeesters in kas)	28.815.032,50	38.000.000,—
Door den Postch.- en Girodienst in 's Rijks Schatkist gestort deel v. h. tegoed van den dienst.	106.558.196,53	28.123.090,50
1) Waarvan f 37.056.000 vervallen op of na 1 April 1927.		106.558.196,53

NEDERLANDSCH-INDISCHE VLOTLENDE SCHULD.
De Minister van Koloniën maakt bekend:

	23 Aug. 1924	30 Aug. 1924
Voorschot uit 's Rijks kas aan N.-I.	f 84.169.474,03	f 86.878.998,—
Ind. Schatk.prom. in oml.	102.400.000,—	102.475.000,—
Voorsch. Jav. Bk. aan N.-I.	3.800.000,—	2.300.000,—
Tegoed van N.-I. bij De Javasche Bank	—	—
Muntbiljetten in omloop.	45.900.000,—	45.700.000,—
Ten voordeele v. N.-I. geboekt beleggingsgeld v. h. N.-I. muntfonds	5.955.000,—	5.955.000,—
Totaal	f 242.224.474,03	f 243.308.998,—

SURINAAMSCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens.

Data	Metaal	Circulatie	Andere opelschb. schulden	Discont.	Div. rekeningen 1)
26 Juli 1924	1.168	1.384	964	1.103	375
19 " 1924	1.155	1.392	853	1.105	374
12 " 1924	1.144	1.458	878	1.098	416
5 " 1924	1.144	1.554	873	1.107	398
28 Juli 1923	1.193	1.778	854	1.187	523
25 Juli 1914	645	1.100	560	735	396

1) Sluitpost der activa.

JAVASCHE BANK.

Voornaamste posten in duizenden guldens. De samengetrokken cijfers der laatste weken zijn telegrafisch ontvangen.

Data	Goud	Zilver	Circulatie	Andere opeischb. schulden	Beschikb. metaal-saldo
23 Aug. 1924	215.000		261.000	100.000	142.800
16 " 1924	223.000		263.000	99.000	150.600
9 " 1924	211.250		262.500	89.000	140.950
26 Juli 1924	146.547	64.783	253.295	95.628	142.253
19 " 1924	145.903	64.846	256.053	91.186	142.096
12 " 1924	144.179	64.828	260.201	80.259	141.617
5 " 1924	150.644	65.137	256.643	82.087	148.795
25 Aug. 1923	160.841	60.819	259.051	119.462	146.559
26 Aug. 1922	148.848	53.167	268.194	102.445	128.534
25 Juli 1914	22.057	31.907	110.172	12.634	4.842 ²

Data	Dis-conto's	Wissels, buiten N.-Ind. betaalb.	Beleeningen	Voor-schotten a/h. Gouvernem.	Diverse reke-ningen ¹⁾	Dek-kings-percentage
23 Aug. 1924		144.810		3.800	***	60
16 " 1924		141.080		5.600 ³	***	62
9 " 1924		137.830		500	***	160
26 Juli 1924	36.524	24.775	65.387	4.718 ³	21.735	61
19 " 1924	37.463	23.835	69.341	7.534	20.228	61
12 " 1924	37.080	22.240	65.434	8.527	21.001	61
5 " 1924	35.484	21.611	66.881	2.254	18.222	64
25 Aug. 1923	38.326	39.829	73.052	139	27.784	59
26 Aug. 1922	33.097	29.815	105.872	—	23.425	54
25 Juli 1914	7.259	6.395	47.934	6.446	2.228	44

1) Sluitpost activa. 2) Basis $\frac{2}{3}$ metaaldekking. 3) Creditsaldo.

BUITENLANDSCHE BANKSTATEN.

BANK VAN ENGELAND.

Voornaamste posten, onder bijvoeging der Currency Notes, in duizenden ponden sterling.

Data	Metaal	Circulatie	Currency Notes		
			Bedrag	Goudd.	Gov. Sec.
27 Aug. 1924	128.315	125.372	288.719	27.000	244.559
20 " 1924	128.316	125.119	291.362	27.000	247.456
12 " 1924	128.308	129.034	295.578	27.000	251.841
6 " 1924	128.309	127.106	298.825	27.000	255.244
30 Juli 1924	128.270	127.092	295.566	27.000	251.474
23 " 1924	128.271	126.273	292.302	27.000	248.295
29 Aug. 1923	127.643	124.605	285.069	27.000	240.592
22 Juli 1914	40.164	29.317	—	—	—

Data	Gov. Sec.	Other Sec.	Public Depos.	Other Depos.	Reserve	Dek-kings-perc. 1)
						27 Aug. '24
20 " '24	42.468	78.317	15.635	109.974	22.917	18,26
12 " '24	42.857	75.410	13.406	108.796	22.031	18,03
6 " '24	43.242	78.137	13.311	110.936	20.951	16,86
30 Juli '24	45.762	75.495	12.194	111.991	20.967	16,88
23 " '24	39.682	73.510	11.336	105.575	21.747	18,60
29 Aug. '23	46.281	69.208	16.581	103.550	22.788	18,97
22 Juli '14	11.005	33.633	13.735	42.185	29.297	52 $\frac{1}{2}$

1) Verhouding tusschen Reserve en Deposits.

BANK VAN FRANKRIJK.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Goud	Waarvan in het buitenland	Zilver	Te goed in het buitenland	Buit. gew. voorsch. a/d. Staat
28 Aug. '24	5.543.801	1.864.321	300.667	567.079	22.800.000
21 " '24	5.543.763	1.864.321	300.554	567.583	22.900.000
14 " '24	5.543.744	1.864.321	300.409	567.528	22.900.000
7 " '24	5.543.589	1.864.321	300.280	567.848	23.000.000
31 Juli '24	5.543.540	1.864.321	300.190	571.106	23.000.000
30 Aug. '23	5.537.957	1.864.345	294.437	568.773	23.400.000
23 Juli '14	4.104.390	—	639.620	—	—

Data als boven.	Wissels	Uitge-stelde Wissels	Beleeningen	Circulatie	Rekg. Courant	
					Parti-culieren	Staat
4.406.044	9.058	2.703.664	40.034.484	1.983.652	16.146	
4.393.003	9.172	2.734.007	40.250.926	1.916.790	12.988	
4.510.090	9.174	2.739.388	40.399.968	2.037.112	12.090	
5.562.869	9.183	2.800.789	40.571.700	2.158.765	12.524	
4.133.852	9.187	2.653.471	40.324.616	2.142.743	15.544	
2.634.145	18.764	2.045.908	37.364.044	1.909.405	19.506	
1.541.980	—	769.400	5.911.910	942.570	400.590	

DUITSCHER RIJKBANK.

Voornaamste posten in miljoenen Goudmark /miljoenen Rentenmark/triljoenen Papiermark.

Data	Metaal	Daarv. Goud	Waarv. b. buitl. circ.bkn ¹⁾	Wissels		
				Totaal	Handels-wissels ²⁾	Schatkist-papier
15 Aug. '24	522	498	59	1.826	1.826	—
7 " '24	516	491	51	1.800	1.800	—
31 Juli '24	510	484	45	1.798	1.798	—
23 " '24	509	478	39	1.798	1.798	—
15 " '24	498	469	34	1.826	1.826	—
7 " '24	491	466	34	1.871	1.871	—
15 Aug. '23	0,023 ²⁾	516	10	227 ²⁾	50 ²⁾	178 ²⁾
23 Juli '14	1.691	1.357	—	751	751	—

Data als boven.	Beleeningen ⁴⁾	Renten-bank-scheine in kas	Diverse activa	Circu-latie	Rekg. Courant		Opge-nomen bij de Renten-bank
					Partic. ⁵⁾	Rijken Staat ⁶⁾	
56	344	940	1.172	335	534	800	
55	304	993	1.201	356	443	800	
62	268	973	1.211	290	453	800	
69	443	906	1.010	384	677	800	
74	377	842	1.062	332	598	800	
92	303	767	1.106	320	491	800	
6,683 ²⁾	—	9,065 ²⁾	116 ²⁾	91,850 ²⁾	21,317 ²⁾	—	
—	—	—	1,891	944	—	—	

1) Onbelast. 2) In biljoenen. 3) Waarv. in Rentenmark: 7 Juli 1.052; 15 Juli 1.012; 23 Juli 979; 31 Juli 973; 7 Aug. 955; 15 Aug. 946.

4) Idem zelfde data: 77; 62; 55; 49; 43; 45.

5) Idem: 144; 152; 174; 139; 165; 164.

6) Idem: 256; 323; 314; 114; 129; 176.

BANQUE NATIONALE DE BELGIQUE.

Voornaamste posten in duizenden francs.

Data	Metaal incl. buitenl. saldi	Beleen. van te-goed in h. buitl.	Beleen. van prom.d. provinc.	Binn. wissels en beleen.	Voor-schot aan den Staat	Circu-latie
28 Aug. '24	353.821	84.653	480.000	1753.925	5.250.000	7.640.931
21 " '24	353.778	84.653	480.000	1698.098	5.250.000	7.625.087
12 " '24	352.783	84.653	480.000	1714.170	5.250.000	7.705.287
7 " '24	353.369	84.653	480.000	1749.414	5.250.000	7.685.195
31 Juli '24	353.575	84.653	480.000	1815.205	5.250.000	7.764.487
30 Aug. '23	348.766	84.653	480.000	1256.439	7.193.628	93.509

VEREENIGDE STATEN VAN NOORD-AMERIKA.

FEDERAL RESERVE BANKS.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Goudvoorraad			Zilver etc.	F. R. Notes in circula-tie
	Totaal bedrag	Dekking F. R. Notes	In het buitenl.		
13 Aug. '24	3.144.425	2.113.139	—	89.012	1.752.025
6 " '24	3.125.740	2.115.214	—	103.309	1.756.014
30 Juli '24	3.154.905	2.123.779	—	105.093	1.761.569
23 " '24	3.167.527	2.137.110	—	106.015	1.782.626
16 " '24	3.160.550	2.148.830	—	105.864	1.812.712
15 Aug. '23	3.120.881	2.137.707	—	74.186	2.231.815

Data	Wissels	Totaal Deposito's	Gestort Kapitaal	Goud-Dek-kings-perc. 1)	Algem. Dek-kings-perc. 2)
13 Aug. '24	284.227	2.165.502	111.867	80,2	82,5
6 " '24	295.735	2.159.656	111.493	79,8	82,5
30 Juli '24	318.336	2.164.795	111.487	80,4	83,0
23 " '24	322.362	2.144.851	111.409	80,6	83,3
16 " '24	342.671	2.144.005	111.405	79,9	82,6
15 Aug. '23	974.628	1.902.430	109.886	75,5	77,3

1) Verhouding totalen goudvoorraad tegenover opeischbare schulden: F. R. Notes en netto deposito. 2) Verhouding totalen voorraad muntmateriaal en wettig betaalmiddel tegenover idem.

PARTICULIERE BANKEN AANGESLOTEN BIJ HET FED. RES. STELSEL.

Voornaamste posten in duizenden dollars.

Data	Aantal banken	Totaal uitgezette gelden en beleggingen	Reserve bij de F. R. banks	Totaal deposito's	Waarvan time deposits
6 Aug. '24	747	17.330.085	1.595.284	16.909.751	4.523.041
30 Juli '24	747	17.252.015	1.590.684	16.820.618	4.491.956
23 " '24	747	17.158.750	1.569.101	16.724.932	4.489.661
16 " '24	748	17.122.177	1.586.387	16.743.660	4.481.539
9 " '24	748	17.055.091	1.538.366	16.575.479	4.437.143
8 Aug. '23	771	16.278.818	1.382.893	15.084.459	3.971.879

Aan het eind van ieder kwartaal wordt een overzicht gegeven van enkele niet wekelijks opgenomen bankstaten.

EFFECTENBEURZEN.

Amsterdam, 29 Augustus 1924.

Na de spanning van de achter ons liggende week, te voorschijn geroepen door de onzekerheid, of het Duitsche parlement de te Londen genomen beslissingen ten aanzien van de Dawes-plannen wel zou goedkeuren, is eindelijk de ontspanning gekomen. Met meer dan de vereischte tweederden meerderheid heeft de Duitsche Rijksdag zijn goedkeuring gehecht aan de wetten, welke noodzakelijk waren geworden, indien Duitschland wilde medewerken zoo spoemogelijk een einde te maken aan den chaos in Europa. Thans kan de vooruit vastgestelde procedure haar normaal verloop hebben. In de eerstvolgende vijf weken zal nu de nieuwe emissiebank opgericht moeten worden, de overdracht der spoorwegen aan een particuliere maatschappij plaats moeten hebben, enz. Daarna, dus na den 7den October a.s. zullen de geallieerde mogendheden binnen een tijdverloop van veertien dagen alle economische belemmeringen moeten wegnemen en alle sancties ten aanzien van mijnen, bosschen; enz. moeten opheffen. Op den 22sten October zou dan eindelijk het volledige plan-Dawes in werking kunnen treden.

Op de internationale beurzen heeft dit vooruitzicht uit den aard der zaak nog geen uitwerking van betekenis kunnen oefenen. Tot dusverre toch was het nog steeds onzeker, of de meerderheid der volksvertegenwoordiging in Duitschland wel zoo groot zou zijn, dat de regering met de volle zekerheid van voldoende steun verder zou kunnen werken. Doch bovendien valt er, als van Duitsche zijde alle pogingen worden aangewend om op den vereischten dag (7 October) geheel gereed te zijn, nog één obstakel te overwinnen, dat Duitschland niet bij machte is alleen te verwijderen. Bij de maatregelen toch, welke dit land van heden af tot 7 October a.s. heeft te nemen, behoort ook het afsluiten van contracten aangaande de leening van 800 miljoen goudmark. Het spreekt vanzelf, dat hierin ook nog andere machten, in de eerste plaats de internationale bankiers, een woordje hebben mede te spreken. En al twijfelt niemand er aan, dat men per saldo tot overeenstemming zal komen, zooveel is wel reeds uit de onderhandelingen achter de schermen naar voren gekomen, dat een aanmerkelijk oponthoud niet tot de onwaarschijnlijkheden behoort. Intusschen, het is bijna ondenkbaar, dat hieruit ernstige moeilijkheden naar voren zouden treden en zoo is dan ook op de weifelende houding van de beurs te Berlijn, welke gedurende de geheele achter ons liggende berichtperiode gehandhaafd is gebleven, een meer opgewekte stemming gevolgd. Dit, ondanks de nog steeds zeer ernstige tijden, welke men bij onze oostelijke burens zal hebben te doorworstelen. Een symptoom hiervan zijn de langzamerhand in groteren getale gepubliceerd wordende goudbalansen, waarvan vooral die der Berliner Handels Gesellschaft in de achter ons liggende dagen diepen indruk heeft gemaakt. De inkrimping van het maatschappelijk kapitaal tot Mk. 22.000.000. een vijfde deel van den omvang van einde 1913, en de vermindering der reserves van 34½ tot 5 miljoen Mark heeft groote teleurstelling gewekt, omdat men de Berliner Handels Gesellschaft steeds had beschouwd als een instelling, welke haar kapitaal vrijwel intact had weten te houden. Men wacht thans met spanning, doch niet zonder pessimisme, de publicaties der overige groote banken af. In financieele kringen is men zich er ten volle van bewust, dat de bankinstellingen in de toekomst niet meer de leidende functie kunnen verrichten, zooals dit in het verleden, vooral ten aanzien van de industrie, het geval is geweest. Indien echter de buitenlandsche credieten in ruimere mate zullen gaan vloeien, behoeft het Duitsche bedrijfsleven uit dezen hoofde geen onrust te koesteren en waar men wel verwacht, dat het buitenland, vooral Amerika, actief aan de crediet-verzorging van Duitschland zal gaan deelnemen, heeft de balans der Handels Gesellschaft voor het overige geen ongunstige gevolgen gehad.

De beurs te Parijs is ook in de jongste dagen in een vacantiestemming geweest. Toch viel er een opgewekter tendens te constateeren, dan sinds lang het geval was geweest. De cijfers van den buitenlandschen handel, benevens die van de opbrengst der belastingen, zijn van dien aard geweest, dat er enige hoop voor de naaste toekomst is ontstaan. Toch ontveinst men zich ter beurze te Parijs geenszins de moeilijkheden, waaraan de regering, vooral in financieel opzicht, nog het hoofd zal hebben te bieden. Met verlangen wordt naar de aanstaande begroting uitgezien. Zelfs rekening houdende met het maximum aan ontvangsten, uit de door Duitschland te betalen annuïteiten te verkrijgen, zal het vermoedelijk toch noodzakelijk zijn, nieuwe staatsleeningen, of althans leeningen ten laste van het Crédit National, te emitteeren. De herziening der salarissen

— waartoe te meer aandrang bestaat, nu het index-cijfer nog steeds stijgende is — de beloofde afschaffing van de „tweintig opcenten”, enz. zullen dergelijke bedragen vereischen, dat aan accumulatie van schuld niet gemakkelijk zal zijn te ontkomen. Het is in dit verband dan ook begrijpelijk, dat het gerucht omtrent een buitenlandsche leening aan Frankrijk is opgekomen. De handhaving van den stand van het betaalmiddel zou in ieder geval bij het opnemen van een dergelijke leening gemakkelijker kunnen vallen. Men is in de leidende kringen van Frankrijk echter nog niet overtuigd van de mogelijkheid dezer transactie en hieruit is het dan ook voor een deel te verklaren, dat in de laatste weken uit Parijs Fransche Francs worden aangeboden. Voor een ander deel echter — en het is uit den aard der zaak niet uit te maken, welke overwegingen het meeste gewicht in de schaal hebben gelegd — is het Fransche aanbod het gevolg van reële aankopen van buitenlandsche betaalmiddelen, waaraan, ter voorziening in de herfstelischen, binnen afzienbaren tijd behoefte zal ontstaan.

Te Londen is de beurs onzeker geweest. In de eerste plaats werkte ook hier de ongedecideerde houding in Duitschland deprimeerend op die groepen, welke hun hoop onverdeeld hebben gevestigd op de uitvoering der Dawes-plannen. Doch meer nog droeg de opinie — welke in sommige kringen wordt gekoesterd — dat het herstel van Duitschland gelijk staat met een benadeeling, althans gedurende de eerstvolgende tijden, van den Britschen buitenlandschen handel er toe bij, een gereserveerde houding aan te nemen. Ook de arbeidsmoeilijkheden, welke thans weer meer op den voorgrond beginnen te treden, getuige de hardnekkige staking in Covent Garden, benevens het langzaam doch gestadig stijgende totaal der werklozen, hebben er toe bijgedragen een al te opgewekte houding van de beurs tegen te gaan. Toch was de stemming als geheel niet lusteloos. Alleen de eerste-klasse beleggingswaarden hebben een fractie van hun koerspeil prijs moeten geven, hetgeen wellicht ook in verband moet worden gebracht met het vooruitzicht op een lichte reactie in den sterlingkoers, welke, als gevolg van de gewone seizoensbehoefte en in verband met de komende Deutsche leening, wordt voorzien.

De markt te New York heeft een onveranderd opgewekt en levendig verloop gehad. Wel zijn de koersverschillen niet groot geworden, doch de omzettingen handhaven zich op een hoog niveau, waaruit duidelijk het vertrouwen in de naaste toekomst spreekt. De verwachting op een opleving in den aanstaanden herfst is ook in de Vereenigde Staten versterkt, nu de Dawes-plannen uitgevoerd kunnen worden. De gunstige houding ten opzichte van Europa is vermoedelijk ook grooter geworden, nu, door het optreden van den heer Young als voorzitter van de commissie, welke zich heeft bezig te houden met het overmaken der Duitsche schadeloosstelling naar het buitenland, twee Amerikaanse burgers in deze commissie zitting hebben.

Ten onzent heeft de beleggingsmarkt neiging tot een geringe reactie vertoond. Voor een deel dient dit te worden toegeschreven aan de iets stroever geldmarkt in verband met de maandwisseling, voor een ander deel aan de nieuwe Nederlandsch-Indische leening, waarop de inschrijving op 29 Augustus j.l. heeft plaats gehad. Realisaties van oudere Indische uitgiften benevens van Nederlandsche staatspapieren zijn uitgevoerd, ten einde liquide middelen te verkrijgen ter inschrijving op de aantrekkelijk geachte nieuwe leening. Deze is dan ook eenige malen overteekend.

	25 Aug.	28 Aug.	29 Aug.	Rijzing of daling
6 % Nederland 1922	99 15/16	100	99 15/16	
5 % „ 1918	89 3/8	89	89 1/8	— 3/8
4 1/2 % „ 1916	90 5/8	90 1/8	90 7/16	+ 1/16
4 % „ 1916	81 5/8	81 3/8	81 3/8	— 1/8
3 3/4 % „	74 3/4	74 3/8	74 1/2	— 1/4
3 % „	67 1/8	67 3/8	67 1/4	+ 1/8
2 1/2 % Cert. N. W. S.	53	52 7/8	53	
7 % Oost-Indië 1921	102 15/32	102 1/10	102 1/10	— 13/32
6 % „ 1919	97 13/16	97 7/8	97 13/16	
5 % „ 1915	92 7/8	92 3/4	92 3/4	— 1/8
5 % Rusland 1906	4 1/2	5	5	+ 1/2
4 % Rusl. bij Hope & Co.	6 1/8	5 9/16	5 1/2	— 1/8
4 % Japan 1899	60 1/4	60 1/4	—	
5 % Brazilië 1895	48 1/8	48 1/8	48 9/16	+ 7/16
8 % San Paulo 1921	92 15/16	93 7/16	—	+ 3/8
6 % Amsterdam 1920	100 11/16	100 1/16	—	— 3/8
7 % Rotterdam 1920	102 1/16	102 1/16	—	

De aandeelenmarkt is uitermate kalm geweest. Het vooruitzicht op drie vacantedagen (in verband met de beursluiting op den Koninginnedag) heeft de verschillende posities binnen enge grenzen gehouden. Levendig is het slechts in enkele afdelingen toegegaan. Zoo waren thee-

aandeelen b.v. sterk gezocht in verband met den zeer gunstigen afloop van de jongste veiling te Amsterdam. Ook rubber-aandeelen waren op sommige dagen goed gevraagd, doch dan voornamelijk voor die ondernemingen, welke ook koffie verbouwen.

Tabaks-aandeelen hebben hun koers eenigszins kunnen herstellen, nu de najaars-inschrijvingen op Sumatra-tabak weder naderen en de toestand in Duitschland zich iets gunstiger laat beoordeelen. Ook hebben de berichten omtrent den goeden stand van den oogst stimuleerend gewerkt.

De Suikermarkt heeft alleen de aandacht getrokken door een rijzing in aandelen Javasche Cultuur Maatschappij, waaromtrent verluide, dat een uitgifte van aandelen, met een „claim” voor de oude aandeelhouders, aanstaande zou zijn. De reeds lang verwachte uitgifte van nieuwe aandelen der I.V.A. is thans aangekondigd. De betrokken aandelen hebben eerder iets in koers gereageerd.

Petroleum-aandeelen zijn kalm en aan den lusteloozen kant geweest, voor zoover het aandelen Koninklijke Petroleum heeft betroffen. Aan den anderen kant waren aandelen Geconsolideerde gevraagd, zoodat hier een geringe koersverbetering kon intreden.

De afdeling voor industriële aandelen is vrij vast gebleven, doch de zeer geringe omzetten hebben een krachtige koersverbetering niet mogelijk gemaakt.

Mijnwaarden waren stil en alleen aandelen Oost-Borneo hebben eenige aandacht getrokken.

	25 Aug.	28 Aug.	29 Aug.	Rijzing of daling
Amsterdamsche Bank	132 $\frac{3}{4}$	132	131 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Incasso Bank	100 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{1}{2}$	100 $\frac{1}{2}$	—
Koloniale Bank	178 $\frac{1}{2}$	175	176 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Ned. Handel-Mij. cert. v. aand.	133 $\frac{3}{8}$	133	131 $\frac{1}{2}$	- 2 $\frac{1}{8}$
Rotterd. Bankvereniging . . .	84	84	84	—
Van Berkel's Patent	60	60	—	—
Gouda Kaarsen	17 $\frac{1}{2}$	14 $\frac{1}{8}$	13 $\frac{1}{2}$	- 4
Holl. Draad- en Kabelfabriek . .	52 $\frac{1}{2}$	49	—	- 3 $\frac{1}{2}$
A. Jurgens' Ver. Fabr. g. aand.	61 $\frac{1}{2}$	58 $\frac{1}{2}$	59 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
„ „ „ pr. aand.	68	68 $\frac{1}{8}$	68	—
Leerdam Glasfabrieken	25 $\frac{1}{2}$	25 $\frac{1}{2}$	—	—
Philips' Gloeilampenfabriek . .	321 $\frac{1}{2}$	319	320	- 1 $\frac{1}{2}$
Vereenigde Blikfabrieken . . .	92	93	93 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{2}$
Vereen. Chemische Fabrieken . .	45 $\frac{1}{2}$	45 $\frac{1}{2}$	46	+ $\frac{1}{2}$
Compania Mercantil Argent.	237 $\frac{1}{2}$	241 $\frac{1}{4}$	24 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{3}{8}$
Cultuur-Mij. d. Vorstenland . .	169	165 $\frac{7}{8}$	167 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{2}$
Handelsverg. Amsterdam . . .	513 $\frac{1}{2}$	504 $\frac{1}{2}$	506 $\frac{1}{2}$	- 7
Handelsverg. Reiss & Co.	30 $\frac{1}{2}$	32 $\frac{1}{2}$	—	+ 2 $\frac{1}{2}$
Int. Crediet- en Handelsverg.	—	—	—	—
Rotterdam	192 $\frac{1}{2}$	190 $\frac{1}{2}$	191 $\frac{1}{2}$	- 1
Linde Teves & Stokvis	88	87 $\frac{1}{2}$	87 $\frac{1}{2}$	- $\frac{1}{2}$
Redjang Lebong Mijub.-Mij.	215	213 $\frac{3}{8}$	213 $\frac{3}{8}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Gecons. Holl. Petroleum-Mij.	158 $\frac{1}{2}$	161 $\frac{1}{2}$	163 $\frac{1}{2}$	+ 4 $\frac{1}{2}$
Kon. Petroleum-Mij	335 $\frac{1}{8}$	332 $\frac{1}{2}$	331 $\frac{1}{2}$	- 3 $\frac{3}{8}$
Phoenix Oil	94	99 $\frac{1}{2}$	98 $\frac{3}{4}$	+ 4 $\frac{1}{4}$
Amsterdam-Rubber-Mij	150 $\frac{1}{2}$	149 $\frac{1}{2}$	150 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
Kendeng Lemboe	172	170 $\frac{1}{2}$	170	- 2
Oost-Java-Rubber-Mij	227 $\frac{1}{2}$	226	—	- 1 $\frac{1}{2}$
Deli-Batavia Tabak Mij.	317	322 $\frac{1}{2}$	322	+ 5
Deli-Maatschappij	365 $\frac{1}{2}$	367 $\frac{1}{2}$	367 $\frac{1}{2}$	+ 2
Senembah-Maatschappij	341	342	340	- 1

De scheepvaartmarkt bleef verdeeld, doch meerendeels iets lager.

	25 Aug.	28 Aug.	29 Aug.	Rijzing of daling
Holland-Amerika-Lijn	82 $\frac{1}{2}$	81 $\frac{1}{2}$	82	- $\frac{1}{2}$
„ „ „ gem.eig.	64 $\frac{1}{2}$	65	67	+ 2 $\frac{1}{2}$
Hollandsche Stoomboot-Mij.	25	26	26 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{2}$
Java-China-Japan-Lijn	102	102	102 $\frac{3}{4}$	+ $\frac{3}{4}$
Kon. Hollandsche Lloyd	7 $\frac{3}{8}$	5 $\frac{5}{8}$	5 $\frac{1}{2}$	- 1 $\frac{1}{8}$
Kon. Ned. Stoomb.-Mij.	78 $\frac{1}{2}$	77 $\frac{1}{2}$	78 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$
Konink. Paketvaart-Mij.	138 $\frac{1}{2}$	134 $\frac{1}{2}$	—	- 4 $\frac{1}{2}$
Maatschappij Zeevaart	80	78 $\frac{1}{2}$	79	- 1
Nederl. Scheepvaart-Unie	126	126	126	—
Nievelt Goudriaan	97	98	96	+ 1
Rotterdamsche Lloyd	126 $\frac{1}{2}$	127	128 $\frac{1}{2}$	+ 1 $\frac{1}{4}$
Stoomv.-Mij. „Nederland” . . .	150 $\frac{1}{2}$	150	150	- $\frac{1}{2}$
„ „ „Noordzee”	237 $\frac{1}{8}$	23	23 $\frac{3}{4}$	- $\frac{1}{8}$

De Amerikaanse afdeling heeft ten onzent, als gewoonlijk, geen groote belangstelling getrokken; de fluctuaties waren zeer gering.

	25 Aug.	28 Aug.	29 Aug.	Rijzing of daling
Americ. Smelting & Refining . . .	76 $\frac{1}{2}$	77 $\frac{3}{8}$	76 $\frac{3}{8}$	+ $\frac{1}{8}$
Anaconda Copper	82	81 $\frac{1}{2}$	79 $\frac{15}{16}$	- 2 $\frac{1}{16}$
Studebaker Corp.	101	101 $\frac{1}{8}$	100 $\frac{1}{8}$	- $\frac{1}{8}$
Un. States Steel Corp.	112	112 $\frac{1}{2}$	112 $\frac{1}{2}$	+ $\frac{1}{2}$

	25 Aug.	28 Aug.	29 Aug.	Rijzing of daling
Aetehison Topeka	109 $\frac{3}{16}$	109 $\frac{1}{16}$	—	- $\frac{1}{8}$
Erie	30	30 $\frac{1}{4}$	29	- 1
Southern Pacific	100 $\frac{7}{16}$	99 $\frac{3}{4}$	—	- 1 $\frac{1}{16}$
Union Pacific	148	149 $\frac{1}{2}$	—	+ 1 $\frac{1}{2}$
Int. Merc. Marine orig. gew.	10 $\frac{7}{8}$	11 $\frac{1}{2}$	—	+ $\frac{3}{8}$
„ „ „ „ „ pref.	42 $\frac{3}{8}$	42	40 $\frac{3}{8}$	- 2 $\frac{1}{4}$

De geldmarkt is tegen het einde der maand iets minder ruim geworden, doch de prolongatiekoers is toch niet boven 3 pCt gestegen; op den laatsten beursdag was de notering 2 $\frac{7}{8}$ pCt.

GOEDERENHANDEL.

GRANEN.

2 September 1924.

Bij het begin dezer week was voor de meeste graansoorten de stemming nog weinig vast met beperkten omzet. Sterk aanbod in de Vereenigde Staten van nieuwe hardwinter-tarwe, zeer optimistische berichten over de zomertarwe aldaar en sterk verbeterde vooruitzichten voor alle graansoorten in Canada waren daarvan de oorzaken. Ook de iets gunstiger berichten over den stand der maïs in Noord-Amerika, welke den maïsprijs te Chicago in de voorafgaande week reeds zoo gevoelig hadden doen dalen, werkten er toe mede, dat het vertrouwen in de zoo sterk gestegen graanprijzen verder verminderde. Voor tarwe was de vraag aanvankelijk in bijna alle invoerlanden, en vooral aan de belangrijke Engelsche markt, zeer slecht en ook maïs wekte onvoldoende belangstelling. Zoowel in Noord- als in Zuid-Amerika werd de prijsdaling voor tarwe voortgezet. In den loop der week echter trad een belangrijke verandering in. Van den voortdurenden regen in geheel West-Europa, waaraan geen einde scheen te zullen komen, dreigen ernstige gevolgen voor het nog niet binnengehaalde graan. In Engeland, Nederland en België staat bijna alle tarwe nog buiten, evenals de haver. Slechts een gedeelte der rogge in Nederland en Duitschland is nog tijdig in goeden staat onder dak gekomen en ofschoon aanvankelijk het weder in Duitschland niet zoo slecht schijnt te zijn geweest als elders, begon men zich ook daar deze week ernstig ongerust te maken. Het officieele Nederlandsche oogstbericht van 21 Augustus was nog zeer gunstig en meldde voor vrijwel alle gewassen een beteren stand dan een maand te voren. De regen had toen nog geen schade aangericht, doch na dien tijd is het er voor ons inlandsch graan veel slechter gaan uitzien. Aan de Nederlandsche markt voor buitenlandsch graan werd daardoor tot nog toe echter slechts een goede detailvraag teweeggebracht naar tarwesoorten, die de inlandsche kunnen vervangen, zooals Australische, waarin in spoedige posities ter overlading in Engeland eenige zaken naar ons land werden gedaan en een voortdurend uitgebreid gebruik van maïs, nu uit den eigen graanoogst niet zooals in andere jaren om dezen tijd het een en ander voor veevoeder wordt gebruikt. Grooteren invloed had het ongunstige oogst-weder op de graanmarkt in Duitschland. Zeer groote hoeveelheden tarwe en rogge zijn daar de laatste dagen gekocht, waarbij de allengs weder stijgende prijzen geen beletsel vormden. De zaken betroffen Platatarwe, stoomend en op spoedige aflading, hardwinter op September en October en spoedige Manitoba, terwijl tevens groote inkoop in Noord-Amerikaansche rogge werden gedaan. Zoowel naar de Deutsche Noordzeehavens als naar den Rijn via Rotterdam en Antwerpen waren de zaken levendig. Ook Nederland en België kochten tarwe op ruimere schaal dan in de voorafgaande week, doch bij een zeer groot gedeelte der aan de markten te Antwerpen en Rotterdam afgesloten zaken trad Duitschland als koper op, evenals te Antwerpen de Elzas. In nog sterkere mate dan voor tarwe was dit in Nederland het geval met rogge. Het slechte weder deed de Nederlandsche vraag voor rogge wel iets toenemen, doch Duitschland betaalde hogere prijzen en vele partijen Noord-Amerikaansche rogge werden door Nederlandsche houders tot de stijgende prijzen naar Duitschland verkocht. In Engeland, waar maalindustrie en handel onlangs groote inkoop hebben gedaan, bleef wegens het ongunstige weder de stemming wel prijshoudend, doch de vraag was zeer slecht en op sommige dagen bleef de omzet ongekend klein. Eerst de laatste dagen der week werden in ladingen meer zaken gedaan, doch deze waren vooral gebaseerd op verkoopen naar het vasteland. Eenige verbetering met ruimere vraag hebben trouwens ook voor Engeland zelf de vastere markten in de uitvoerlanden veroorzaakt, waartoe behalve de ongunstige oogstberichten uit Europa ook droogte in Argentinië had bijgedragen. In de noordelijke provincies wordt daar reeds van ernstige

Noteringen.							Locoprijzen te Rotterdam/Amsterdam.			
Data	Chicago			Buenos Ayres			Soorten	1 Sept. 1924	25 Aug. 1924	3 Sept. 1923
	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Haver Sept.	Tarwe Sept.	Mais Sept.	Lijnzaad Sept.				
30 Aug. '24	123 $\frac{1}{8}$	118	48 $\frac{3}{8}$	14,90 ²⁾	10,18 ²⁾	23,22 ²⁾	Tarwe* 1	14,75	14,60	12,25
23 „ '24	124 $\frac{1}{8}$	111 $\frac{3}{8}$	47 $\frac{3}{8}$	14,95	10,10	23,30	Rogge (No. 2 Western) . . 1	12,—	11,50	9,—
30 Aug. '23	100 $\frac{3}{8}$	83 $\frac{3}{8}$	37 $\frac{3}{8}$	11,30	8,70	21,60	Mais (La Plata) 2	221,—	212,—	193,—
30 Aug. '22	101 $\frac{1}{8}$	59 $\frac{1}{8}$	31 $\frac{1}{8}$	11,45	7,75 ¹⁾	18,—	Gerst (48 lb. malting) . . . 2	270,—	264,—	167,—
30 Aug. '21	119 $\frac{3}{8}$	53 $\frac{1}{8}$	33 $\frac{1}{8}$	17,70 ¹⁾	9,30 ¹⁾	22,70 ¹⁾	Haver (38 lb. white clipp.) ¹⁾	13,— ⁵⁾	12,20 ⁵⁾	9,75
20 Juli '14	82	56 $\frac{1}{8}$	36 $\frac{1}{8}$	9,40	5,38	13,70	Lijnkoeken (Noord-Ameri- ka van La Plata-zaad) ¹⁾	14,20	14,20	11,10
							Lijnzaad (La Plata) 3	457,—	456,—	418,—

1) Per October. 2) Per 29 Aug.

1) per 100 KG. 2) per 2000 KG. 3) per 1960 KG.

*No. 2 Hard/Red Winter Wheat. 4) Donaugerst. 5) Canada No. 3.

AANVOEREN in tons van 1000 KG.

Artikelen	Rotterdam			Amsterdam			Totaal	
	24/30 Aug. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	24/30 Aug. 1924	Sedert 1 Jan. 1924	Overeenk. tijdvak 1923	1924	1923
Tarwe	12.095	642.695	496.836	2.000	20.573	31.086	663.268	527.922
Rogge	4.407	324.896	299.842	—	3.775	485	328.671	300.327
Boekweit	101	13.558	11.645	—	—	—	13.558	11.645
Mais	20.358	502.733	383.877	3.555	79.563	52.349	582.296	436.226
Gerst	5.420	205.582	141.853	—	28.606	8.192	234.188	150.945
Haver	1.162	118.487	51.488	—	305	533	118.792	52.021
Lijnzaad	6.636	169.007	95.665	2.600	51.794	49.856	220.801	145.521
Lijnkoek	7.050	145.772	145.865	—	700	—	143.972	145.865
Tarwemeel	2.120	152.458	62.123	1.270	17.715	4.509	170.173	66.632
Andere meelsoorten	202	4.677	1.344	—	—	—	4.677	1.344

schade gesproken, doch ook overal elders in Argentinië wordt verlangend naar regen uitgekeken. Aan de termijnmarkten te Buenos Aires en Rosario herstelde de markt zich gedeeltelijk van de prijsdaling van het begin der week en het slot op 1 September was 25 à 45 centavos hooger, dan het op 27 Augustus bereikte laagste punt.

Ook Chicago en Winnipeg waren hooger. Chicago sloot op 30 Augustus (op 1 September waren beide markten gesloten) voor September nog slechts $\frac{7}{8}$ en voor December $\frac{3}{8}$ dollarcent per 60 lbs. lager dan op den 25sten en te Winnipeg waren de noteringen voor October en December zelfs $2\frac{1}{8}$ en $1\frac{1}{2}$ cent hooger dan op 25 Augustus.

De Canadeesche markt is haar onzekere houding nog niet te boven gekomen en verkeert sterk onder den invloed van oogstramingen, die nog steeds sterk uiteenloopen. Wel is sedert de ramingen van eenigen tijd geleden van 200 à 225 miljoen bushels veel veranderd en vooral weder den laatsten tijd heeft regen in strken, waar reeds van een totale mislukking van den oogst sprake was, den toestand zooveel verbeterd, dat voor de drie Prairie-provincies nu gesproken wordt van 300 à 325 miljoen bushels, wat 40 à 60 miljoen meer is dan het laatste officieele cijfer, doch nog steeds bestaat kans op vorst. In Manitoba is de oogst reeds eenigen tijd in vollen gang, doch in Saskatchewan en Alberta, verreweg de belangrijkste provincies, neemt deze eerst dezer dagen een aanvang en men zal dus nog eenigen tijd geduld dienen te hebben, vóór betrouwbare opbrengst-ramingen mogelijk zijn, die de markt een stabielere aanzien kunnen geven. Tot zekere hoogte is te Chicago die toestand reeds ingetreden, afgezien van den invloed, dien de Canadeesche onzekerheid ook daar uitoefent. De zomertarwe in de Vereenigde Staten is reeds overal binnengehaald en het resultaat van dien oogst is uitstekend. De opbrengst wordt nu van particuliere zijde geraamd op 232 miljoen bushels, terwijl Washington op 1 Augustus 225 miljoen aangaf en in 1923 213 miljoen bushels werden geoogst. Van nieuwe wintertarwe blijven de aanvoeren aan de Amerikaansche markten zeer groot en als gevolg van den toevloed van tarwe uit de Vereenigde Staten vreesde men onlangs te Montreal reeds voor gebrek aan opslagruimte wegens onyoldoende Europeesche vraag. Volgens de laatste berichten brengt de groote Duitsche kooplust van den laatsten tijd reeds verbetering en vienden te Montreal nu weder flinke verschepingen plaats, waardoor de vrees, dat de spoedig te verwachten aanvoeren van nieuwe Canadeesche tarwe niet konden worden opgenomen, voorloopig weder van de baan is. De druk op de Amerikaansche markten, die het sterke aanbod in het begin der week nog veroorzaakte, is door de slechte Europeesche oogstberichten en de droogte in Argentinië verdwenen. In Polen, waar onlangs de vooruitzichten zoo hoopvol waren, zoodat van een groot uitvoer-surplus sprake was, heeft de achteruitgang van den stand der gewassen en met name het zeer slechte resultaat in Galicië, waar in het Oosten van een bijna geheele mislukking wordt gesproken, tot uitvoerver-

bod geleid. De openstelling van den graanuitvoer is daar dus wel een zeer korte vreugde geweest en het Poolsche uitvoerverbod heeft sterk meegewerkt tot den sterken kooplust in Duitschland. In Frankrijk is de invloed van het slechte weder op den tarweoogst der Noordelijke arrondissementen aanleiding geweest tot verhooging van het voorgeschreven uitmalings-minimum. Zoo staat tegenover de verbetering in de Canadeesche vooruitzichten in Europa overal de kans op nog mindere graanopbrengsten, dan reeds te verwachten viel. Uit Rusland valt daarbij geen verbetering te vermelden. De berichten blijven weliswaar zeer uiteenloopen en sommige Russische autoriteiten beweren nog steeds, dat ook dit seizoen een flink uitvoer-surplus aanwezig zal zijn, doch men zal goed doen, daarop niet te zeer te rekenen. De laatste week is uit Rusland geen graan verscheept. Ook Roemenië belooft weinig te zullen meedoen aan de voorziening van West-Europa met broodgraan. Wel werd de laatste week veel tarwe uit Roemenië verscheept, doch deze was voornamelijk bestemd voor Turkije, dat dezer dagen zijn invoerrecht op tarwe sterk heeft verhoogd, zoodat het zaak was, op het laatste oogenblik nog zooveel mogelijk te importeerden. Volgens berichten uit Roemenië is het met den uitvoer nu voorloopig gedaan. Een lichtpunt aan de tarwemarkt vormen nog de zeer goede vooruitzichten in Australië, waar door ruimen regenval het gewas er uitstekend voor staat.

Over rogge werd hierboven reeds het een en ander vermeld. In den loop der week heeft de markt zich te Chicago voor dit artikel belangrijk hersteld en na belangrijke prijsdaling was het slot op 30 Augustus weder 1 à $1\frac{1}{2}$ dollarcent per 56 lbs. hooger dan op den 25sten. De oorzaak voor deze prijsverhoging lag vooral in het slechte weder in Europa, waardoor de kans op afzet van het groote Noord-Amerikaansche uitvoersurplus belangrijk verbeterde.

Ook mais werd allengs vaster. Chicago herstelde zich geheel van den prijsval in de voorafgaande week en op 30 Augustus noteerde September $6\frac{1}{8}$, December $7\frac{3}{8}$ dollarcent per 56 lbs. hooger dan op den 25sten. De verbetering in den stand der mais schijnt lang niet algemeen te zijn en tot hoogere oogstramingen leidde zij tot nog toe niet. Daarbij is de oogst in de voornaamste productie-streken zoo achterlijk, dat slechts bijzonder gunstig weder en het uitblijven van vorst tot het begin van October tot een eenigermate bevredigend resultaat zou kunnen leiden. Ook nam in Engeland de consumtievraag toe en blijft op het vasteland, inclusief Duitschland, de vraag voor Platamais zeer goed. De zeer groote aanvoeren van Platamais in vele Europeesche havens werden ook deze week weder gemakkelijk opgenomen terwijl voor latere partijen zeer voldoende kooplust blijft bestaan. De prijzen ondergingen dan ook een belangrijke verhoging en voor Platamais op afloading in de laatste maanden van het jaar worden nog steeds flinke premies betaald. De beperkte omvang der verschepingen uit Argentinië werkte de stemming in de hand, ofschoon de Argentijnsche markten in den loop der week slechts

10 centavos stegen. Vast voor maïs was vooral ook de markt in Nederland, waar zeer groote aanvoeren zonder bezwaar plaatsing vonden. Wel werd de markt gesteund door verkoopen naar Duitsland, doch ook in Nederland zelf wordt veel maïs opgenomen. Nu en dan werd uit Antwerpen Platamaïs naar Nederland verkocht, ofschoon ook aan de Antwerpsche markt de voorraden klein zijn met goede vraag en een aan de Engelsche kust verwachte lading Platamaïs werd naar Rotterdam verkocht. Onze markt toont zich dus, nu andere maïsoorten uitblijven, wel in staat zeer veel Platamaïs op te nemen, want de hoeveelheden, die hier in de tweede helft van Augustus zijn aangekomen en in September verwacht worden, zijn van respectabelen omvang.

Andere maïsoorten worden uiterst weinig aangeboden. Rusland offreert en verkoopt in beperkte mate spoedige maïs ter verlading uit de Oostelijke havens der Zwarte Zee en Roemenië offreert zoo goed als geen maïs naar West-Europa, daar voor de kleine beschikbare hoeveelheden nog steeds betere prijzen Donau-opwaarts te krijgen zijn.

Voor gerst was in het begin der week de markt flauw met sterker aanbod tot dalende prijzen uit Noord-Amerika. Blijkbaar brachten vooral de betere Canadeesche vooruitzichten die prijsverlaging te weeg, doch spoedig volgden weder vastere markten. Zoowel tot de lagere als later tot de gestegen prijzen werden geregeld zaken in Noord-Amerikaansche gerst gedaan naar Engeland, Nederland en Duitsland en deze goede vraag werkte in Amerika het prijsherstel in de hand. In andere gerstsoorten blijven de zaken onbetekenend. Slechts worden in Engeland nog geregeld zaken gedaan in Britsch-Indische gerst, doch Rusland offreert niet en het Roemeensche aanbod is schaarsch en duur. Een spoedige lading Roemeensche gerst werd naar Noorwegen verhandeld, doch overigens hoort men zeer weinig van zaken in Roemeensche gerst. Eenig aanbod uit Marokko werd gemakkelijk opgenomen in Engeland en op het vasteland.

Ook haver verkeerde in vaste stemming, vooral tengevolge van groote zaken naar Duitsland, waar het slechte weder tot uitgebreide vraag voor haver leidde. Ook overigens bestaat op het vasteland eenige vraag naar haver, doch het aanbod is klein en vooral in Nederland zijn de voorraden zeer beperkt. In Engeland was voor haver de markt stil met weinig zaken.

SUIKER. NOTEERINGEN.

Data	Amsterdam per Oct./Dec.	Londen			New York 96 pCt. Centrifugals
		Tates Cubes No. 1	White Java's f.o.b. per	Cuba's 96 pCt. c.i.f.	
			Sept./Oct.	September	
		Sh.	Sh.	Sh.	\$ cts.
29 Aug. '24	f 23 1/4	45/-	20/6	19/6	5,65
22 „ '24	„ 24	44/6	20/6	19/6	5,53
29 Aug. '23	„ 24 1/8	57/3	20/3	22/-	6,15
29 Aug. '22	„ 22 1/2	58/3	19/6	18/-	4,92
4 Juli '14	„ 11 13/32	18/-	—	—	3,26

Ook deze week bleef de stemming op de verschillende suikermarkten, vooral voor prompte suiker, vast.

In Amerika fluctueerden de noteeringen voor Spot Centrifugals wat, doch was op de termijnmarkt het verschil tusschen het slot van de voorafgaande en deze week niet groot, hetgeen uit ondervolgende cijfers blijkt:

Sp. Centr.	September	December	Januari	Maart
5,53/5,65	3,73/3,80	3,76/3,77	3,54/3,56	3,34/3,36

De ontvangsten in de Atlantische havens der V. S. bedroegen deze week 32.000 ton, de versmeltingen 63.000 ton (tegen 45.000 ton in 1923) en de voorraden 115.000 ton.

Alle aangeboden Cubasuiker werd opgenomen tot prijzen van 3 3/8 \$ c tot 3 7/8 \$ c. & f. New York.

De laatste Cu bastatistiek is als volgt:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Weekontvangsten 23 Aug. '24.	34.204	12.763	37.564
Tot. sedert 1 Dec. '23-23 Aug. '24	3.615.520	3.329.018	3.672.282
Werkende fabrieken	1	1	4
Weekexport 23 Aug. '24.....	72.097	25.139	55.528
Tot. sedert 1 Jan. '24-23 Aug. '24	3.141.212	2.883.689	3.206.177
Totale voorraad op 23 Aug. '24	474.308	445.335	495.253

Volgens F.O. Licht was het weer gedurende Juli en Augustus over het algemeen zeer gunstig voor de in Europa te velde staande beetwortels en verwacht men tot zoover volle oogsten met een goed suikergehalte. Wel wordt thans weder naar wat zonnearmte verlangd, doch

de gevallen regens geven nog geen aanleiding tot vrees van schade aan het gewas.

De Zichtbare Voorraden zijn volgens Czarnikow:

	1924	1923	1922
	Tons	Tons	Tons
Duitsland 1 Aug. '24	488.000	516.000	216.000
Tsjechoslowakije 1 Aug. '24...	57.000	70.000	42.000
Frankrijk 1 Aug. '24	58.000	104.000	61.000
Nederland 1 Aug. '24	45.000	56.000	70.000
België 1 Juli '24	38.000	35.000	30.000
Engeland 1 Aug. '24	247.000	326.000	351.000
Totaal (Europa) ..	933.000	1.107.000	770.000
V.S. Atlant. havens 27 Aug. '24	115.000	117.000	191.000
Cuba alle havens 23 Aug. '24..	474.000	445.000	495.000
„ binnenl. 9 Aug. '24	444.000	230.000	249.000
Totaal ..	1.966.000	1.899.000	1.705.000

In Engeland wordt de consumtie voor 1924 geraamd op 1.800.000 tons ruwe suiker, hetgeen een toename van ongeveer 10 pCt. zou beteekenen. De Regeering heeft onlangs aan Duitsland te kennen gegeven van plan te zijn de invoerrechten (van 5 pCt. thans) weder tot 26 pCt. te verhoogen, zoodat het volgend jaar waarschijnlijk geen suiker uit Duitsland zal worden geïmporteerd. Raffinadeurs verhoogden deze week hunne prijzen voor alle posities, met 6 d.

Op Java werden door de Producenten Vereeniging nog verschillende posten Superieur uit den volgenden oogst afgedaan tot den bekenden prijs van f 12,50, terwijl in de 2e hand de prijs voor prompte witte suiker van ongeveer f 14 1/8 tot f 14 1/8 terugliep. Het rendement van 147 fabrieken bedroeg op 15 Augustus bijna 7 pCt. meer dan op dat tijdstip in 1923.

Hier te lande was de markt de geheele week kalm gestemd en liepen Augustus en September levering, aanvankelijk tot resp. f 28.— en f 27.— verhandeld, terug tot f 27.— en f 26 1/4, terwijl voor het najaar eerst f 22 3/4 werd geboden en daarna voor November en December slechts f 22.— Tenslotte trokken wegens meerdere kooplust de noteeringen ongeveer f 1/4 aan. De omzet bedroeg deze week ongeveer 7000 tons.

KATOEN.

Noteering voor Loco-Katoen.
(Middling- Uplands.)

	29 Aug. 1924	22 Aug. 1924	15 Aug. 1924	29 Aug. 1923	29 Aug. 1922
New York voor Middling ...	27,15 c	27,80 c	29,40 c	25,65 c	22,85
New Orleans voor Middling	24,32 c	26,93 c	26,90 c	24,50 c	22,—
Liverpool voor Fy Middl. ...	15,76 d	16,08 d	16,94 d	15,23 d*	13,70*

*) Voor ouden Standaard.

Ontvangsten in- en uitvoeren van Amerikaansche havens.
(In duizendtallen balen).

	1 Aug. '24 tot 22 Aug. '24	Overeenkomstige periode 1923-'24	
		1923-'24	1922-'23
Ontvangsten Gulf-Havens.	97	146	116
„ Atlant.Havens			
Uitvoer naar Gr. Brittannië	34	29	26
„ „ 't Vasteland.	62	100	72
„ „ Japan	—	3	34

Voorraden.

(In duizendtallen balen).

	22 Aug. '24	Overeenkomstig tijdstip	
		1923	1922
Amerik. havens	197	198	382
Binnenland	154	298	342
New York	70	15	73
New Orleans	29	44	48
Liverpool	150	91	389

KOFFIE.

(Mededeeling van de Makelaars G. Duuring & Zoon, Kolff & Witkamp, Leonard Jacobson & Zonen en G. Bijdendijk.)
Ontvangsten.

Data	Rio		Santos	
	Afgelopen week	Sedert 1 Juli	Afgelopen week	Sedert 1 Juli
30 Aug. 1924....	114.000	880.000	249.000	1.167.000
30 Aug. 1923....	87.000	680.000	212.000	1.584.000

Noteringen en voorraden.

Data	Rio		Santos		Wisselkoers
	Voorraad	Prijs No.7	Voorraad	Prijs No.4	
30 Aug. 1924	302.000	33.375	1.427.000	38.000	5 ¹¹ / ₃₂
23 " 1924	326.000	32.350	1.307.000	36.000	5 ⁷ / ₁₆
16 " 1924	351.000	32.675	1.205.000	35.000	5 ¹¹ / ₃₂
30 Aug. 1923	813.000	19.875	1.186.000	22.500	5 ⁵ / ₃₂

STEENKOLEN.

Gedurende de afgelopen berichtperiode zijn de prijzen op de verschillende markten over het algemeen flauw geweest. Overproductie is aan de orde van den dag en het valt den mijnen moeilijk om zelfs het na toepassing van productiebeperking overblijvende gedeelte der kolen zonder verdere prijsverlagingen te plaatsen.

De prijzen zijn als volgt:

Northumberland Ongezeefde .. f	12,75
Durham Ongezeefde ..	13,25
Cardiff Ongezeefde ..	16,75
Schotsche Gezeefde ..	11,75
Yorkshire Gewasschen Doubles ..	14,50
Westfaalsche Veförder ..	14,50
" Vetstukken ..	16,75
" Smeenootjes ..	16,50
" Gasvlamförder ..	14,75
" Gietcokes ..	21,—

alles per ton van 1000 K.G., franco station Rotterdam/Amsterdam.

Markt flauw.

2 September 1924.

METALEN.

Loco-Noteringen te Londen:

Data	Koper Standaard	Koper Electrolytisch	Tin	Lood	Zink
1 Sept. 1924..	64.—/—	68.10/—	258.7/6	33.5/—	33.5/—
25 Aug. 1924..	63.5/—	68.—/—	254.7/6	33.—/—	32.15/—
18 " 1924..	63.15/—	68.10/—	255.17/6	33.2/6	32.15/—
11 " 1924..	64.—/—	68.5/—	253.17/6	32.—/—	31.12/6
3 Sept. 1923..	63.7/6	68.15/—	194.15/—	25.2/6	33.—/—
20 Juli 1914..	61.—/—		145.15/—	19.—/—	21.10/—

VERKEERSWEZEN.

VRACHTENMARKT.

Gedurende de afgelopen week zijn er talrijke booten afgesloten voor het vervoer van graan van verschillende verscheppingsdistricten.

In tegenstelling met dezen zomer vonden zeer groote vrachtingen van Montreal plaats en van de Gulf werden grootere booten bevracht dan ooit te voren van daar zijn afgesloten. De vraag naar ruimte van Montreal breidde zich uit tot October. De vracht is enigszins opgelopen en naar Antwerpen/Hamburg range werd 15½ ct. betaald, zoowel voor September als voor October aflading. Naar de Middellandsche Zee werd 18½ ct. naar één en 19 ct. naar twee havens betaald.

Van de Gulf werden booten van 60.000 qr. naar Antwerpen en/of Rotterdam afgesloten tegen 15½ ct. naar één, 16½ ct. beide havens voor September/October aflading.

Voor een boot van 30.000 qr. naar dezelfde havens werd 16½ ct. naar één, 17½ ct. naar beide havens betaald met 1/20 September ligdagen. Er werden geen booten voor graan van de Northern range afgesloten. Wel werden echter booten met kolen afgesloten naar Rio de Janeiro tegen \$ 3.25.

Ook van de North Pacific werd ruimte voor graan opgenomen voor October/November aflading tegen 30/- tot 31/3 per ton naar Middellandsche Zee/U.K./Continent.

Van de Gulf werd een boot met pitchpine bevracht naar Buenos Aires of Rosario tegen 148/3 October/November aflading.

De vrachten van La Plata bleven ongeveer op dezelfde hoogte. Meerdere booten werden afgesloten voor diverse posities. Voor een September boot van 5000 ton 10 pCt. werd 24/3 betaald naar U.K./Continent met optie Middellandsche Zee en de optie Gulf tegen dezelfde vracht. Voor een October/November boot van dezelfde grootte werd 24/6 betaald met opties.

In de Indische wateren blijkt een tekort aan ruimte te zijn ontstaan, met het gevolg, dat voor een September boot van 8500 ton 26/3 on deadweight naar U.K./Cont./Middellandsche Zee is betaald.

Van de Middellandsche Zee bleven de vrachten slecht en van de Russische Zwarte Zeehavens werden geen booten bevracht. Voor een boot van 4000 tons van den Donau naar U.K./Continent werd 15/6 op charter terms betaald, September aflading.

De uitgaande vrachten van Wales bleven ongeveer dezelfde met 11/3 naar Buenos Aires en 10/6 naar Alexandrië en 8/6 naar West-Italië voor booten van 5/6000 ton.

2 September 1924.

GRAAN.

Data	Petrograd Londen/R'dam	Odessa Rotterdam	Atl. Kust Ver. Staten		San Lorenzo	
			Rotterdam	Bristol kanaal	Rotterdam	Engeland
25-30 Aug. 1924	—	13/— ²	—	—	24/—	24/—
18-23 " 1924	—	13/— ²	—	—	23/11	23/11
27 A.-1 Sept. 1923	—	15/3 ²	2.15 ¹	—	20/1	20/1
28 A.-2 Sept. 1922	—	—	11½ ³	2/9	22/—	22/—
Juli 1914	11 d.	7/3	1/11½	1/11½	12/—	12/—

KOLEN.

Data	Cardiff				Oostk. Engeland	
	Bordeaux	Genua	Port Said	La Plata Rivier	Rotterdam	Gothenburg
25-30 Aug. '24	4/10	8/6	10/6	11/4½	4/—	5/6
18-23 " '24	5/6	8/4½	10/6	11/3	4/—	5/6
27 A.-1 Sept. '23	6/—	8/6	9/6	14/6	5/5	6/6
28 A.-2 Sept. '22	6/5	11/5	13/10½	15/6	5/6	7/—
Juli 1914	fr. 7,—	7/—	7/3	14/6	3/2	4/—

¹) Am. cents per 100 lbs. ²) Per ton d.w. ³) per ton kolen.

The Anglo-South American Bank, Ltd.

Statutair Kapitaal £ 10.000.000
Reservefonds . £ 4.000.000

Geplaatst Kapitaal £ 8.734.660
Volgestort Kapitaal £ 4.367.330

Argentinië - Chili - Peru -
Mexico - Barcelona -
Bilbao - Madrid - Vigo - Sevilla -
Valencia.

Bank- en Wisselzaken,
Handelscredieten.
Incasseeren van documentaire
wissels.
Aan- en verkoop van Effecten.

Hoofdkantoor: Old Broad Street, London E.C.

The Anglo-South American Bank Ltd. is ook vertegenwoordigd in de Vereenigde Staten door de Anglo South American Trust Company, New York (erkend volgens de wetten van den staat New York), in Frankrijk door de Banque Anglo-Sud Américaine, Société Anonyme, Parijs, en in Brazilië en Uruguay en in geheel Centraal Amerika door haar zuster-instellingen: The British Bank of South America Ltd. - The Commercial Bank of Spanish America Ltd.